

Lokalna Strategia Rozwoju

Stowarzyszenia

Lokalna Grupa Działania

„ZIEMIA WIELUŃSKO – SIERADZKA”

Wieluń, Maj 2023

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SPIS TREŚCI

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego	3 str.
Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR.....	8 str.
Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR.....	14 str.
Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR.....	17 str.
Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia	21 str.
Rozdział VI Cele i wskaźniki.....	27 str.
Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru.....	32 str.
Rozdział VIII Plan działania	38 str.
Rozdział IX Plan finansowy LSR.....	41 str.
Rozdział X Monitoring i ewaluacja.....	42 str.
Wykaz wykorzystanej literatury.....	48 str.

Załączniki do LSR

1. Cele i przedsięwzięcia
2. Plan działania
3. Budżet LSR
4. Plan wykorzystania budżetu LSR

Rozdział I

Charakterystyka partnerstwa lokalnego

Nazwa LGD i forma prawna

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (Strategia RLKS, zwana też Lokalną Strategią Rozwoju – LSR) została opracowana przez Stowarzyszenie LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka”. Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych, które działa na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 1989 Nr 20 poz. 104 z późn. zm.), ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2015 r. poz. 378 z późn. zm.), ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r. poz. 349 z późn. zm.), rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz statutu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka”.

Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w Łodzi pod numerem 0000259497, uzyskując także numer identyfikacji podmiotów gospodarki narodowej REGON 100218724. Numer beneficjenta nadany przez ARiMR to 062769831.

W myśl postanowień statutu siedzibą biura jest miejscowość Wieluń. Stowarzyszenie swoim działaniem obejmuje obszar Rzeczypospolitej Polskiej. Może działać poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku realizacji projektów współpracy z innymi lokalnymi grupami działania oraz innymi instytucjami posiadającymi siedziby poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Stowarzyszenie zawiązane na czas nieokreślony, zaś rozwiązaniu może ulec na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia lub w inny sposób zgodny z przepisami ustawy Prawo o Stowarzyszeniach.

Organizacja jest partnerstwem trójsektorowym, które składa się z przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. W skład Stowarzyszenia wchodzi 10 gmin: 6 z powiatu wieluńskiego: Biała, Czarnożyły, Mokrsko, Ostrówek, Skomlin, Wieluń i 4 z powiatu sieradzkiego: Brąszewice, Brzeźnio, Wróblew, Złoczew.

Do tworzenia stowarzyszenia zaproszono wszystkie organizacje pozarządowe, jednostki kultury i oświaty, radnych gminnych i powiatowych, przedstawicieli sołectw, grup nieformalnych (koła gospodyń wiejskich, grupy młodzieżowe), przedsiębiorców, rolników oraz osoby fizyczne aktywnie działające na terenie gmin tworzących LGD. Rozpoczęto aktywne działania, które miały na celu identyfikację obszarów wiejskich, opracowanie misji LGD, wskazanie strategicznych obszarów działania, przeprowadzenie analizy SWOT i wskazanie zestawienia projektów i zasad wyboru operacji.

Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenia

LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” jest kontynuacją LGD „Ziemia Wieluńska” realizującą Program PROW 2007-2013. Stowarzyszenie dokonało rozszerzenia terytorialnego przyłączając 4 gminy z powiatu sieradzkiego łącząc się terytorialnie i działając wspólnie według określonych celów statutowych. Została wyrażona chęć współpracy w ramach Lokalnej Grupy Działania pod nową nazwą „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” powstałej z połączenia LGD „Szlakiem Sieradzkiej E-ski”. Gminy z powiatu sieradzkiego postanowiły przyłączyć się do sąsiadującej LGD, której działania, aspekty przyrodnicze, historyczne i kulturowe są spójne. Dokonano zmiany statutu, nazwy LGD, a także dokonano ponownego wyboru poszczególnych organów składających się z poszczególnych przedstawicieli gmin.

Identyfikacja istniejących problemów lokalnych, niski poziom wykorzystywania posiadanych zasobów oraz dostępność środków Leader Programu PROW 2014-2020 stały się motywem do podjęcia współpracy pomiędzy gminą Biała, Brąszewice, Brzeźnio, Czarnożyły, Mokrsko, Ostrówek, Skomlin, Wieluń, Wróblew i Złoczew w celu rozpoczęcia działań zmierzających do aktywizacji m.in. mieszkańców, organizacji pozarządowych oraz

przedsiębiorców zainteresowanych projektami w ramach osi IV PROW na lata 2014-2020 - Leader. Efektem tej współpracy była dalsza kontynuacja istniejącej LGD lecz pod nową nazwą „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” na podstawie doświadczeń dwóch LGD „Ziemi Wieluńskiej” oraz przyłączającej się do niej „Szlakiem Sieradzkiej E-ski”. Każde z tych Stowarzyszeń zrealizowało Program PROW 2007-2013, wdrożyło poprawnie określone wcześniej cele i wskaźniki, a poprzez swoje działania zapisano wiele sukcesów na ich koncie. W szczególności LGD „Szlakiem Sieradzkiej E-ski”, która jest członkiem zwyczajnym stowarzyszenia posiada znakomite rezultaty swojej działalności gdyż podczas przeprowadzonej ewaluacji wszystkich LGD w województwie łódzkim w roku 2012 badającej poziom efektywności wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju uzyskała 1 miejsce na liście rankingowej w województwie. Najlepsze wyniki osiągnęła w zakresie poziomu realizacji budżetu, przedsięwzięć i celów. Wyróżnienia dotyczyły także kwestii realizowania innowacyjnych projektów. Dużym atutem była wysoka liczba składanych wniosków, którym udzielano doradztwa przypadająca na jednego pracownika. Wysokie doświadczenie LGD potwierdzone jest stopniem wykorzystania budżetu w ramach Programu PROW 2007-2013, który uzyskany został na poziomie ponad 98%. LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” składająca się z dwóch LGD zrealizowała po dwa projekty współpracy międzyregionalne. Nie była koordynatorem projektów ale realizowała projekty w 5 składowym partnerstwie.

Zdobyte doświadczenie w pierwszym okresie programowania niewątpliwie przysłużyło się profesjonalizmowi podejścia do przygotowywania kolejnej Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020. W rezultacie prowadzonych analiz zdefiniowano 3 cele ogólne:

1. Poprawa jakości życia z uwzględnieniem rozwoju kultury, rekreacji i turystyki na obszarze LGD,
2. Rozwój potencjału społecznego i aktywizacja mieszkańców LGD,
3. Tworzenie potencjału dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy.

Uznano, iż ich realizacja może w istotny sposób przyczynić się do zmiany sytuacji mieszkańców obszaru LGD.

Na podstawie diagnozy i konsultacji społecznych wygenerowano następujące cele szczegółowe:

Cele szczegółowe w ramach celu 1:

1. Rozwój obszarów wiejskich poprzez tworzenie miejsc rekreacji, wypoczynku oraz rozwój kultury.
2. Zachowanie dziedzictwa lokalnego.
3. Ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność.

Cele szczegółowe w ramach celu 2:

1. Promocja i upowszechnianie wiedzy o obszarze Lokalnej Grupy Działania.
2. Integracja i pobudzenie do realizacji oddolnych inicjatyw społeczności lokalnej.

Cele szczegółowe w ramach celu 3:

1. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości.
2. Podnoszenie wiedzy i kompetencji społeczności lokalnej.

Beneficjenci LGD zrealizowali w poprzednim okresie programowania ponad 220 projektów, które wpływały na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich, zwiększenia oferty turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej, a dodatkowo aktywizowały społeczność lokalną. Działania inwestycyjne skierowane były przede wszystkim na budowę placów zabaw, siłowni napowietrznej, odnowę zabytków, wyposażanie świetlic wiejskich, remonty i wyposażanie obiektów turystycznych. LGD realizowała także działania promujące obszar oraz przeznaczała środki na warsztaty edukacyjne i rękodzielnicze. Sukcesem były niewątpliwie operacje z zakresu przedsiębiorczości, w tym otwieranie i rozwój działalności gospodarczych. LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” była też inicjatorem wielu wydarzeń promujących kulturę i tradycję regionu, zajmowała się szkoleniem lokalnych liderów i prowadziła badania nad obszarem objętym LSR.

Prowadzone operacje pozwoliły na zwiększenie potencjału i kapitału społecznego oraz wpłynęły na wzrost zatrudnienia. Premie na założenie działalności gospodarczej i prowadzone szkolenia skutkowały wzrostem postaw przedsiębiorczych w społeczności lokalnej. Dzięki rozwiniętej bazie rekreacyjno-sportowej i kulturalnej zwiększyła się jakość życia mieszkańców oraz oferta spędzania wolnego czasu. Innym efektem działań było zwiększenie ruchu turystycznego i rozszerzenie oferty dla przyjezdnych. Działania LGD pozwoliły dostrzec bogactwo zasobów

lokalnego dziedzictwa kulturowego, a warto podkreślić, że LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” organizowała wyjazdy szkoleniowo-aktywizacyjne, promowała obszar na wydarzeniach, imprezach, targach i przeglądach.

Drugi okres programowania to także realizacja projektu współpracy pod nazwą „Siłownie Punktem Obszaru Rekreacji Turystycznej – SPORT”, którego celem było stworzenie wspólnej oferty turystyczno-rekreacyjno-sportowej o dużym zasięgu rozpoznawalności wraz z elementami innowacyjnymi zwiększającej świadomość społeczną na temat zdrowego i aktywnego trybu życia poprzez utworzenie 37 siłowni plenerowych na obszarze 4 LGD. Partnerami projektu byli: Lokalna Grupa Działania „Podkowa”, Lokalna Grupa Działania „Kraina Wielkiego Łuku Warty” i Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”.

Najistotniejszym etapem budowania partnerstwa było przygotowanie Lokalnej Strategii Rozwoju. Odbyły się konsultacje społeczne i warsztaty mające na celu wypracowanie Analizy SWOT. Partnerzy społeczni, gospodarczy oraz publiczni, zostali zaproszeni na konsultacje społeczne w każdej z gmin objętych działaniem LGD. Dzięki tym spotkaniom poznaliśmy potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Efektem tego było wyznaczenie zdefiniowanych celów ogólnych i szczegółowych mających na celu polepszenie jakości życia mieszkańców na obszarach wiejskich.

Lata funkcjonowania LGD i realizacja strategii potwierdzają, że Stowarzyszenie tworzone jest przez osoby zaangażowane w działania na rzecz rozwoju lokalnego, a organizacja poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów pragnie stworzyć lepsze warunki życia dla mieszkańców. Można stwierdzić, że udział LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” w rozwój obszaru jest zauważalny i stanowi rezultat trwającego od kilkunastu lat nieustannego procesu budowania partnerstwa. Wszystkie dobre praktyki jakie nabyto w trakcie realizacji dwóch poprzednich LSR-ów wykorzystano w przygotowaniu kolejnej Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

Ogólny opis struktury LGD zawierający w szczególności krótką charakterystykę jej członków

Lokalna Grupa Działania „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” posiada następujące organy:

1. Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia,
2. Zarząd LGD,
3. Rada LGD,
4. Komisja Rewizyjna.

Najwyższą władzą Stowarzyszenia LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” jest **Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia**. Zwoływane jest ono przez Zarząd w każdym roku. Do podstawowych kompetencji Walnego Zebrania Członków należy: uchwalanie statutu Stowarzyszenia i jego zmian, uchwalanie kierunków i programów działania Stowarzyszenia, wybór oraz odwoływanie członków innych organów LGD, rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań, uchwalanie regulaminów Zarządu LGD i Komisji Rewizyjnej oraz podejmowanie pozostałych decyzji przewidzianych w Statucie.

Stowarzyszenie liczy 146 członków. Skład LGD jest różnorodny i reprezentatywny dla lokalnej społeczności. Wśród członków odnaleźć można reprezentantów grup kluczowych z punktu widzenia realizacji LSR. Zdecydowanie dominują przedstawiciele sektora społecznego (81 osób), a w dalszej kolejności sektora publicznego (38 osób) i gospodarczego (27 osób). Wśród reprezentantów sektora społecznego zwraca uwagę bardzo duża liczba osób fizycznych, ale równocześnie odnaleźć można przedstawicieli różnego rodzaju stowarzyszeń. Każda z gmin posiada swoich przedstawicieli.

Bieżącą pracą LGD kieruje 11-osobowy **Zarząd** (Prezes, dwóch Wiceprezesów, Sekretarz, Skarbnik, i 6 członków). Do podstawowych jego zadań należy między innymi: uchwalanie i aktualizowanie kryteriów wyboru operacji, procedur oceny i wyboru operacji oraz innych elementów wpływających na prawidłową realizację Lokalnej Strategii Rozwoju, zwoływanie Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia, reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz i działanie w jego imieniu, opracowanie LSR oraz uchwalanie jej aktualizacji i zmian.

Organem kontrolującym całokształt działalności Stowarzyszenia jest **Komisja Rewizyjna**. Składa się ona z 5 członków wybieranych przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia (Przewodniczący, Zastępca

Przewodniczącego oraz 3 Członków). Prowadzona przez Komisję Rewizyjną kontrola dotyczy przede wszystkim działalności statutowej i finansowej, ale do kompetencji należy też m.in. wydawanie zaleceń pokontrolnych, składanie wniosku o udzielenie lub odmowę udzielenia absolutorium, występowanie z żądaniem zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia.

Do prowadzenia bieżących spraw Stowarzyszenia utworzono **Biuro** stowarzyszenia. Biuro jest zobowiązane do nawiązywania trwałych więzi ze środowiskiem, co ma służyć realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz tworzenia dodatkowego wsparcia dla LGD w ramach aktywizacji i animacji społeczeństwa. Kluczową kwestią jest też świadczenie doradztwa. Aktualnie w Biurze, które ma swoją siedzibę w Wieluniu, zatrudnione są trzy osoby (Kierownik Biura, Pracownik do spraw administracyjno-projektowych – 2 osoby).

Ogólna informacja o składzie organu decyzyjnego

Do podstawowych zadań Rady należy wykonywanie funkcji organu decyzyjnego, czyli przede wszystkim wybór operacji, ale również opiniowanie projektu aktualizacji LSR oraz opiniowanie kryteriów wyboru operacji. Opis składu Rady LGD wskazuje, że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji. Warto zwrócić uwagę, że członkowie Rady są osobami w różnym wieku – są wśród nich zarówno osoby młode poniżej 25 roku życia, osoby w wieku średnim oraz seniorzy powyżej 60 roku życia. Jednocześnie należy odnotować, że w składzie występuje parytet kobiet i mężczyzn. Każda z gmin członkowskich posiada swoich reprezentantów w Radzie. W skład Rady wchodzi aktualnie 15 osób i odnaleźć można tutaj reprezentantów zarówno sektora społecznego (4 osoby), publicznego (7 osób), jak i gospodarczego (4 osób).

Warto podkreślić, że do Rady wybrano osoby o odpowiednich kwalifikacjach i doświadczeniu, gwarantujących wysoki poziom merytoryczny podejmowanych decyzji. W przypadku sektora społecznego są to osoby z doświadczeniem we współpracy ze społeczeństwem i partycypacyjnym podejściem do rozwoju lokalnego, a także osoby o których można stwierdzić, że są inicjatorami i realizatorami działań społecznych z doświadczeniem we wdrażaniu i ocenie projektów realizowanych z zewnętrznych funduszy. Przedstawiciele sektora gospodarczego to osoby z długoletnim doświadczeniem, zatrudniający pracowników, a dodatkowo związani z obszarami wiejskimi i znający ich specyfikę.

Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Uchwały Rady są podejmowane w głosowaniu jawnym zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy składu Rady (w tym Przewodniczącego albo Wiceprzewodniczącego). Organ decyzyjny prowadzi ocenę operacji na podstawie Statutu, Regulaminu Rady, procedur wyboru oraz odpowiednich zapisów Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność. Podstawą jest tutaj zgodność z dokumentem strategicznym oraz zatwierdzone procedury oceny i wyboru. Same procedury wyboru operacji i kryteria wyboru projektu są udostępniane do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD. Podobnie rzecz przedstawia się z wszystkimi innymi koniecznymi informacjami. Rezultatem działań Rady jest lista rankingowa, która stanowi podstawę do zawarcia umowy i przyznania dofinansowania. Członkowie Rady mają obowiązek zachować bezstronność w procesie oceny i wyboru operacji.

Dotyczy to między innymi sytuacji, kiedy zachodzi pomiędzy członkiem Rady a wnioskodawcą stosunek bezpośredniej podległości służbowej, pokrewieństwo czy też jest osobą fizyczną reprezentującą przedsiębiorstwo powiązane z przedsiębiorstwem reprezentowanym przez wnioskodawcę. Podobnie członkowie Rady mają obowiązek zachować w tajemnicy wszelkie informacje i dokumenty ujawnione czy wytworzone w trakcie oceny i wyboru operacji. Istotnym aspektem jest w rezultacie wypełnienie i złożenie przez członka Rady Deklaracji bezstronności i poufności. Innymi działaniami wpływającymi na prowadzenie transparentnej polityki organu decyzyjnego Rady i prawidłowy wybór projektów mających realizować Strategię Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność są konsultacje ze społeczeństwem dotyczące kierunków działań oraz szkolenia mające na celu podnoszenie wiedzy i kompetencji członków Rady LGD.

Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD

Wszystkie dokumenty regulujące funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania „Ziemia Wieluńska” są podane do wiadomości publicznej i znajdują się na stronie internetowej Stowarzyszenia. Zmiany w poszczególnych dokumentach i ich aktualizacje są wprowadzane poprzez uchwały ustanawiane podczas głosowania odpowiednio przez Walne Zebranie Członków lub Zarząd Stowarzyszenia.

Każde aktualizacje dokumentów, które są przyjmowane przez Walne Zebranie Członków jest konsultowana z lokalną społecznością poprzez zamieszczenie projektów tych dokumentów na stronie internetowej i podczas obrad Walnego Zebrania.

Procedury zamiany wyżej wymienionych regulaminów są zawarte w tychże dokumentach:

- **Statut** – uchwalany i aktualizowany przez Walne zebranie Członków. Minimalny zakres uregulowań zgodnie z ustawą prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą o rozwoju lokalnym. Organem nadzoru jest Marszałek Województwa Łódzkiego. Dodatkowym organem stowarzyszenia – odpowiedzialnym za wybór operacji - jest Rada. Statut określa kompetencje Rady i zasady reprezentatywności. Określenie Zarządu jako organu kompetentnego w zakresie uchwalenia LSR i jej aktualizacji oraz kryteriów wyboru operacji. Statut zawiera uregulowania dotyczące zachowania bezstronności członków organu decyzyjnego w wyborze operacji (w tym przesłanki wyłączenia z oceny operacji). Statut określa zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD oraz w jej organach.

- **Regulamin Zarządu** – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Regulamin określa szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Zarządu, kompetencje danego organu, zasady protokołowania posiedzeń.

- **Regulamin Komisji Rewizyjnej** – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Regulamin określa szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji, zasady prowadzenia działań kontrolnych, zasady protokołowania posiedzeń.

- **Regulamin Rady** - uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Regulamin określa m.in.: szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady, szczegółowe rozwiązania dotyczące sposobu wyłączenia członka z oceny operacji, szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (ocena wniosków).

- **Regulamin Biura LGD** – uchwalany i aktualizowany przez Zarząd. Regulamin określa zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, uprawnienia kierownika biura i zastępcy kierownika, zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych, opis oceny efektywności świadczonego przez pracowników biura doradztwa.

- **Polityka rachunkowości** - uchwalana i aktualizowana przez Zarząd.

Warto podkreślić, że wszystkie procedury powstały zgodnie z ministerialnymi rozporządzeniami i wytycznymi i ewentualne ich zmiany są uzależnione od ich nowelizacji. Zwraca uwagę stopień dopracowania rozmaitych aspektów funkcjonowania LGD, a skuteczność działań LGD w poprzednich okresach programowania potwierdza jednoznacznie, iż wszystkie regulacje były profesjonalne i szczegółowe.

Rozdział II

Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

LGD planuje stworzyć Lokalną Strategię Rozwoju przy uwzględnieniu lokalnych potrzeb i uwarunkowań. Stanowić ona będzie podstawę działalności i inicjatyw podejmowanych przez LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka”. Zdaniem Lokalnej Grupy Działania oraz mieszkańców obszaru (wniosek z badań ankietowych) obrane w minionej perspektywie priorytety winny być również kontynuowane w latach 2023-2027. Oceniając wpływ zrealizowanych ze środków LGD operacji można jednoznacznie stwierdzić, że projekty te przyczyniły się do wielu pozytywnych zmian na obszarze LSR. Działania objęte LSR obejmować będą zasięg 10 gmin: Biała, Brąszewice, Brzeźnio, Czarnożyły, Mokrsko, Ostrówek, Skomlin, Wieluń, Wróblew i Złoczew.

Mapa administracyjna LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka”

Obszar objęty działalnością LGD zlokalizowany jest w powiecie wieluńskim i sieradzkim w południowo-zachodniej części województwa łódzkiego, jest spójny przestrzennie i znajduje się w jednym obrysie. Podstawowym elementem mówiącym o spójności obszaru jest jego spójność przestrzenna i terytorialna, łączy je wspólny charakter społeczno-gospodarczy. Gminy wchodzące w skład LGD sąsiadują ze sobą tworząc zwarty przestrzennie obszar. Zakłada się, że spójność terytorialna jest zarówno narzędziem, jak i efektem osiągnięcia spójności ekonomicznej i społecznej. Spójność obszaru to kluczowa cecha, której konsekwencją jest zasadność stosowania podejścia LEADER. W przypadku gmin tworzących obszar LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” można mówić o spójności nie tylko w wymiarze terytorialnym, lecz również historycznym, społecznym i gospodarczym. O spójności można więc mówić w przypadku takich aspektów jak kultywowanie tradycji, folklor czy twórczość ludowa.

Według danych za 2020 r. przedmiotowy obszar zajmuje 958 km². Poniższa tabela przedstawia powierzchnię całkowitą omawianego obszaru w ujęciu gminnym.

Jednostka terytorialna	Powierzchnia obszaru LGD w podziale na gminy (km ²)
Biała	74
Brąszewice	107
Brzeźnio	129
Czarnożyły	70
Mokrusko	78
Ostrówek	101
Skomlin	55
Wieluń	114
Wróblew	113
Złoczew	117
Razem	958

Tabela 1. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.
<https://bdl.stat.gov.pl/bdlarch/start>

Na obszarze LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” występują dwa zbiorniki wodne. Próba w gminie Brzeźnio i Smardzew w gminie Wróblew. Sieć rzeczną na analizowanym obszarze tworzą Rzeki: Proсна, Pyszna, Oleśnica, Myja, Żeglina (lewobrzeżne dopływy Warty), Łużyca, Pokrzywnica, Żurawka, Brąszówka – małe ciek wodne. Zlewnia Łużycy jest zlewnią deficytową dla potrzeb rolnictw.

Teren Lokalnej Grupy Działania stwarza ogromne możliwości do uprawiania różnych form turystyki, w szczególności turystyki aktywnej dzięki występowaniu szlaków rowerowych i konnych zarówno w powiecie sieradzkim jak i wieluńskim. Na trasie szlaków oprócz uroczych zakątków podziwiać można pamiątki kultury materialnej, walory przyrodnicze oraz ciekawą architekturę dworską. Występują także inne szlaki tj: Szlak Romański czy Szlak Bursztynowy a także szlaki piesze.

Ziemia Wieluńsko-Sieradzka jest obszarem o niepowtarzalnych walorach turystycznych. Głównym atutem obszaru są zasoby objęte ochroną tj. „Brąszewicki” Obszar Chronionego Krajobrazu, Rezerwat przyrody „Jaźwiny”, Rezerwat leśny "Nowa Wieś", Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki (Otulina), Nadwarciański obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu (Dolina Rzeki Proсны), Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Wzgórza Ożarowskie”. Uwagę turystów przyciągają liczne zabytki oraz atrakcje turystyczne jak pomniki przyrody a także zabytkowe parki.

Obszar LSR posiada dość dużą liczbę powierzchni lasów. W strukturze lasu dominują zbiorowiska sosnowe i mieszane. Część obszarów leśnych obfituje w runo leśne, jagody i grzyby. Jest to doskonały atut naszego regionu tworząc ofertę turystyczną i rekreacyjną i zarazem motywuje społeczeństwo do ochrony środowiska i walorów przyrodniczych naszego terenu.

Obszar LSR charakteryzuje się bogactwem kultury tradycyjnej. Kulturowanie zwyczajów i tradycji jest dostrzegalne w działalności lokalnej społeczności, czy poprzez zaangażowanie mieszkańców w lokalnych zespołach ludowych, czy udział w konkursach kulinarnych czy udział w imprezach podtrzymujących lokalne tradycje.

Obszar LSR posiada bardzo wiele produktów regionalnych przygotowywanych przez Koła Gospodyń Wiejskich z obszaru LSR. Produkty te promowane są przy każdej okazji wydarzeń promocyjnych. LGD angażuje kobiety 50+, a także z młodszego pokolenia w różne przedsięwzięcia, organizujemy wyjazdy na targi, wystawy, jarmarki czy na

coroczne wydarzenia promocyjne gmin promując nasze produkty w skali gminy, powiatu, województwa. Dokonywaliśmy promocji poza granicami województwa, a także na arenie międzynarodowej. Takie okazje były sposobem na wypromowanie produktów regionalnych, zwiększenia popytu na nie i jednocześnie integrowały kobiety z KGW i Stowarzyszeń do działania wobec wspólnego określonego celu. Uczestnicy tych przedsięwzięć zdobywali nowe doświadczenia, umiejętności i uczyły się małej przedsiębiorczości. Osoby, które prężnie działały w tej dziedzinie wdrażały młodsze pokolenie ze swoich miejscowości aby idea produktów regionalnych była cały czas podtrzymywana i wdrażana.

Obszar LGD Stowarzyszenie „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” na dzień 31.12.2020 r., według danych GUS, zamieszkiwany był przez 52 242 osoby, z czego 27 861 to kobiety, a 27 381 to mężczyźni. Podział na kobiety i mężczyzn oscyluje na granicy 50%/50% z niewielkimi odchyleniami, co jest spójne dla całego obszaru. Najliczniej prezentują się gminy Wieluń, Złoczew, Brzeźnio.

Jednostka terytorialna	Charakterystyka demograficzna obszaru objętego LSR w podziale na płeć		
	ogółem	mężczyźni	kobiety
Biała	5 361	2 663	2 698
Brąszewice	4 388	2 216	2 172
Brzeźnio	6 154	3 092	3 062
Czarnożyły	4 403	2 179	2 224
Mokrsko	5 218	2 606	2 612
Ostrówek	4 441	2 204	2 237
Skomlin	3 218	1 594	1 624
Wieluń	9 070	4 457	4 613
Wróblew	5 991	2 955	3 036
Złoczew	6 998	3 415	3 583
Razem	55 242	27 381	27 861

Tabela 2. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

<https://bdl.stat.gov.pl/bdlarch/start>

Diagnoza

Na podstawie społeczno-gospodarczej konsultacji przeprowadzonych przez LGD na swoim obszarze, a także innych wykorzystanych metod partycypacji społecznej uznano, iż grupami, które w szczególności wymagają wsparcia w ramach realizacji kontynuacji LSR są osoby seniorzy, osoby do 25 r.ż., osoby bezrobotne, rolnicy prowadzący działalność rolniczą w małych gospodarstwach.

Strukturę wieku ludności najlepiej przedstawić za pomocą liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, wieku produkcyjnym oraz, a także poprodukcyjnym. W strukturze wiekowej najwięcej jest ludności w wieku produkcyjnym. Jak wynika z przedstawionej tabeli w następnych latach należy spodziewać się systematycznego wzrostu liczby osób w wieku **poprodukcyjnym** (wydłużenie długości życia). Na uwagę również zasługuje fakt, iż konieczne jest przystosowania infrastruktury społecznej i technicznej do potrzeb osób starszych, aby uniknąć spadku jakości życia mieszkańców LGD. Obecnie brak jest inicjatyw skierowanych do seniorów w ośrodkach kultury, sportu, rekreacji czy też działań edukacyjnych. Niezagospodarowanie potencjału społecznego tych ludzi sprawia, że zostają oni powoli wyłączeni z życia społecznego i publicznego. LRS przewiduje przedsięwzięcia skierowane do tej grupy osób. Strategia zakłada realizację animacji dla seniorów, rozwijanie ich pasji, zainteresowań poprzez warsztaty, szkolenia, co pozwoli im na dalszy rozwój, integracji, poszerzenia wiedzy i kompetencji.

Na terenie LRS dla grupy **osób do 25 r.ż.** brakuje ofert dotyczących zajęć, które pozwoliłyby na rozwijanie talentów i zainteresowań tej grupy ludzi. Propozycje dla nich oferują gminne ośrodki kultury. Jednakże nie są wystarczające, aby zainteresować większe grono młodzieży w takich zajęciach. Lokalna Strategia rozwoju przewiduje aktywizację ludzi młodych poprzez włączenie społeczne, rozwój przedsiębiorczości i podnoszenie wiedzy i kompetencji. Młodzież do 25 r.ż. angażowana będzie przed ogłaszanymi konkursami, aby wzięli udział w szkoleniach, kursach czy w projekcie partnerskim będącym przygotowaniem ich i ukierunkowaniem dla przyszłej przedsiębiorczości. Osoby młode do 25 r.ż. będą miały możliwość skorzystania z cyklu warsztatów i animacji w dziedzinie kultury regionalnej w celu zdobycia pewnych umiejętności, kompetencji, które wykorzystywane będą w życiu codziennym. Warsztaty przeprowadzone będą przez specjalistów, a także przez organizacje o wielkich tradycjach.

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku przedprodukcyjnym			Ludność w wieku produkcyjnym			Ludność w wieku poprodukcyjnym		
	ogólnie	mężczyźni	kobiety	ogólnie	mężczyźni	kobiety	ogólnie	mężczyźni	kobiety
Biała	1031	532	499	3192	1732	1460	1138	399	739
Brąszewice	939	492	447	2661	1453	1208	788	271	517
Brzeźnio	1171	621	550	3681	2012	1669	1302	459	843
Czarnożyły	814	424	390	2630	1444	1186	959	311	648
Mokrsko	1034	523	511	3081	1714	1367	1103	369	734
Ostrówek	806	427	379	2646	1465	1181	989	312	677
Skomlin	660	348	312	1898	1036	862	660	210	450
Wieluń	1806	893	913	5435	2931	2504	1829	633	1196
Wróblew	1112	1911	1603	5314	814	582	1365	482	883
Złoczew	1363	685	678	4133	2206	1927	1502	524	978
Razem	10736	6856	6282	34671	16807	13946	11635	3970	7665

Tabela 3. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.
<https://bdl.stat.gov.pl/bdlarch/start>

Kolejną grupą wymagającą wsparcia w ramach realizacji LSR są **osoby bezrobotne**. Na obszarze LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” według GUS na dzień 31.12.2020 r. liczba wspomnianych osób wyniosła 1345. Najwięcej osób bez pracy pozostaje w gminie Wieluń, Złoczew, Wróblew.

Jednostka terytorialna	Liczba bezrobotnych		
	ogółem	mężczyźni	kobiety
Biała	123	55	68
Brąszewice	88	27	61
Brzeźnio	136	63	73
Czarnożyły	93	30	63
Mokrsko	118	52	66
Ostrówek	123	64	59
Skomlin	87	37	50
Wieluń	245	115	130
Wróblew	140	74	66
Złoczew	192	85	107
Razem	1345	602	743

Tabela 4. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.
<https://bdl.stat.gov.pl/bdlarch/start>

Informacje ogólne z GUS

Za osobę niepełnosprawną uważa się osobę, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osobę, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku. Według danych GUS na koniec 2020 r. większość osób niepełnosprawnych pracujących w średnich i dużych przedsiębiorstwach była zatrudniona w sektorze prywatnym (76,0%). Więcej niż połowa osób niepełnosprawnych pracowała w sekcji Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (104,0 tys.) oraz w sekcji Przetwórstwo przemysłowe (79,6 tys.). - Źródło danych GUS.

Na obszarze LGD ważnym sektorem gospodarczym jest rolnictwo specjalizującym się w uprawie ziemniaków, warzyw gruntowych, żyta oraz mieszanek zbożowych. Prowadzi się również działalność hodowli bydła i trzody chlewnej. Podczas konsultacji wskazano, że na wsparcie zasługują **rolnicy prowadzący działalność rolniczą w małych gospodarstwach** będący w większości w stosunku do pozostałych gospodarstw.

Jednostka terytorialna	Gospodarstwo rolne 1 – 5ha	Gospodarstwo rolne 5 – 10ha	Gospodarstwo rolne 10 – 15ha	Gospodarstwo rolne powyżej 15ha
Biała	413	211	73	79
Braszewice	233	273	92	66
Brzeźnio	401	244	113	116
Czarnożyły	348	194	56	55
Mokrsko	392	159	46	47
Ostrówek	339	212	79	66
Skomlin	225	130	brak danych	46
Wieluń	748	321	103	74
Wróblew	405	305	119	119
Złoczew	341	266	112	brak danych
Razem	3845	2315	793	668

Tabela 5. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS. <https://bdl.stat.gov.pl/bdllarch/start>

W LSR przewidziano wsparcie rolników prowadzących działalność rolniczą w małych gospodarstwach w zakresie „zagrody edukacyjnej”. Przedsięwzięcie prowadzone będzie przez mieszkańców wsi na obszarach wiejskich. Innym wsparciem będzie możliwość skorzystania z grantu **Inteligentnych wiosek**. Na inteligentne wsie składają się ludzie z obszarów wiejskich, którzy chcą wykazać inicjatywę, aby znaleźć praktyczne rozwiązania podstawowych problemów, z jakimi się mierzą i wykorzystać nowe możliwości.

Dochody podatkowe gmin

Dochód podatkowy gmin na 1 mieszkańca na obszarze LSR obliczany jako średnia wskaźnika G z gmin tworzących obszar LSR wynosi 1 2271,68 zł według stanu na 31.12.2020 r.

Jednostka terytorialna	Wskaźnik G
Biała	961,65
Braszewice	1 013,30
Brzeźnio	1 106,15
Czarnożyły	1 493,16
Mokrsko	966,28
Ostrówek	1 065,53
Skomlin	811,38
Wieluń	2 199,87
Wróblew	1 579,43
Złoczew	1 074,93
Razem	1 2271,68

Tabela 6. Źródło: Ministerstwo Finansów: Wskaźnik G - podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2020r.

Migracje na obszarze LSR

Jednostka terytorialna	zameldowania	wymeldowania
Biała	36	58
Brąszewice	18	39
Brzeźnio	52	48
Czarnożyły	41	37
Mokrsko	40	39
Ostrówek	39	32
Skomlin	21	28
Wieluń	150	92
Wróblew	74	63
Złoczew	24	31
Razem	495	467

Tabela 7. *Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.*
<https://bdl.stat.gov.pl/bdlarch/start>

Przedsiębiorczość na obszarze LSR

Jednostka terytorialna	0-9	10-49
Biała	406	15
Brąszewice	299	12
Brzeźnio	497	17
Czarnożyły	317	13
Mokrsko	372	14
Ostrówek	289	11
Skomlin	195	9
Wieluń	810	24
Wróblew	357	12
Złoczew	211	6
Razem	3753	133

Tabela 8. *Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.*
<https://bdl.stat.gov.pl/bdlarch/start>

Podsumowując dokonana diagnoza wyznacza ramy dla realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju, wykorzystującej nie tylko możliwości wsparcia EFRROW, ale również i inne fundusze. Cele LSR na lata 2023-2027 zostały określone szerzej, aby wykorzystać wszystkie potencjalne możliwości rozwoju wspieranego przez fundusze Unii Europejskiej. Wykorzystanie potencjału obszaru, a także eliminacja lub ograniczenie negatywnych zjawisk, wymagają, z racji występujących powiązań funkcjonalnych, współpracy w ramach wszystkich trzech sektorów, a także międzysektorowej. Możliwość takiej współpracy stworzy realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” w okresie programowania 2023-2027.

Rozdział III

Partycypacyjny charakter LSR

LSR Stowarzyszenia LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” została przygotowana z zastosowaniem zasad włączenia społecznego w tworzenie dokumentu strategicznego. W trakcie prac zastosowano zróżnicowane metody i techniki angażowania mieszkańców do budowy Strategii. Wykorzystane procedury zapewniły najwyższy poziom partycypacji społecznej w podejmowaniu decyzji co do zawartości Strategii. Współdecydowanie, którym charakteryzował się cały proces tworzenia LSR uznawane jest za ostatni poziom (najwyższy) na drabinie określającej stopień partycypacji społecznej. W literaturze współdecydowanie definiowane jest jako wypracowanie dokumentu na zasadach współpracy wielu stron posiadających różne motywacje i interesy, z zastrzeżeniem, że każda ze stron ma realny (nie ograniczony przez pozostałe podmioty) wpływ na podejmowane decyzje.

Przedstawiony schemat zaangażowania społeczności lokalnej w pisanie LSR, pozwolił na zmobilizowanie szerokiego grona mieszkańców reprezentujących wszystkie sektory partnerstwa LGD. Dzięki zastosowaniu wielu metod i technik, mieszkańcy z powodzeniem mogli dopasować formę włączenia się w opracowywanie LSR do swoich oczekiwań i preferencji. Wynikiem tego, w proces budowy dokumentu strategicznego udało się również włączyć osoby defaworyzowane ze względu na rynek pracy, kobiety, młodzież do 25 r.ż. oraz osoby starsze.

Proces planowania LSR koordynowany był przez Biuro LGD. W zakres koordynacji wchodziło przygotowywanie niezbędnych badań, planowanie i kierowanie procesem angażowania społeczności lokalnej, organizowanie spotkań konsultacyjnych, zapewnienie technicznego zaplecza spotkań i zlecenia przygotowywania analiz, oraz przekazywanie informacji na temat przebiegu przygotowania LSR wszystkim zainteresowanym poprzez korespondencję z partnerami LGD, spotkania oraz stronę internetową.

Pozyskanie danych do diagnozy przez zespół przygotowujący LSR przebiegało wielotorowo: na podstawie analizy danych i innych źródeł informacji (źródła własne, dane GUS, dane członków LGD, informacje o inicjatywach, plany i strategię dotyczące obszaru, zarówno jako potencjalne źródło informacji, jak i w zakresie zapewniania komplementarności), pozyskano wiarygodne i aktualne dane liczbowe charakteryzujące poszczególne potencjały analizowanego obszaru. W procesie przygotowania LSR wykorzystano dane i wnioski zebrane i wypracowane podczas przeprowadzonej ewaluacji zewnętrznej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania oraz realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

W przygotowaniu dokumentu bezpośrednio zaangażowani byli mieszkańcy obszaru LGD. Działania pozwalające na zidentyfikowanie problemów obszaru poprzedzone były szerokim zakresem konsultacji z sektorem gospodarczym, sektorem społecznym, publicznym jak i z mieszkańcami.

W ramach prac nad nową Lokalną Strategią Rozwoju, która będzie realizowana na terenie LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” w latach 2023-2027 zastosowano szereg działań aby w ramach budowania dokumentu uczestniczyli przedstawiciele wszystkich w/w sektorów. Korzystając z wieloletnich doświadczeń budowy strategii LGD "Ziemia Wieluńsko-Sieradzka" wykorzystano 4 partycypacyjne metody konsultacji na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR, a mianowicie:

1. Powołano zespół ds. opracowania LSR. Celem przedstawicieli grupy interesariuszy z różnych sektorów była dyskusja związana z budowaniem strategii. Spotkania odbywały się na każdym etapie tworzenia LSR, dotyczyły przygotowania planu komunikacyjnego, określenia celów i przedsięwzięć, diagnozy i analizy SWOT, zasad i kryteriów wyboru operacji, zasad monitorowania i ewaluacji. Osoby te posiadają odpowiednią wiedzę o gminach, a także znają słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia obszaru objętego LSR. Zebrali wnioski i dokonali analizy z zebranych materiałów informacyjnych ze spotkań ze społecznością lokalną, a także z przeprowadzonej ankietyzacji.

2. Prace nad dokumentem prowadzone były metodą uspołecznioną z udziałem przedstawicieli samorządów gminnych, organizacji pozarządowych (KGW, OSP, kluby sportowe, fundacje, stowarzyszenia), przedsiębiorców, rolników.

Prace nad strategią prowadzone były metodą warsztatową – przeprowadzono spotkania w gminach należących do obszaru LGD tj. Biała, Brąszewice, Brzeźnio, Czarnożyły, Mokrsko, Ostrówek, Skomlin, Wieluń, Wróblew i Złoczew.

Poniżej tabela przedstawia szczegółowy harmonogram spotkań odbytych w miesiącu listopadzie.

Lp.	Gmina	Miejsce spotkania	Data
1	Skomlin	Urząd Gminy Skomlin	03.11.2022
2	Mokrsko	Urząd Gminy Mokrsko	03.11.2022
3	Biała	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Białej	04.11.2022
4	Wieluń	Wieluński Dom Kultury	04.11.2022
5	Złoczew	Urząd Miasta i Gminy Złoczew	07.11.2022
6	Brąszewice	Urząd Gminy Brąszewice	07.11.2022
7	Brzeźnio	Urząd Gminy Brzeźnio	08.11.2022
8	Wróblew	Urząd Gminy Wróblew	08.11.2022
9	Ostrówek	Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury i Sportu w Ostrówku	09.11.2022
10	Czarnożyły	Gminny Ośrodek Kultury w Czarnożyłach	09.11.2022

Tabela 9. Źródło: Opracowanie własne według własnych danych.

W celu zdefiniowania potrzeb i problemów poproszono o wskazanie największych problemów i potrzeb mieszkańców obszaru w określonych dziedzinach życia. Pracownicy biura przyjmowali sugestie i uwagi mieszkańców dotyczące celów LSR, a także propozycje co miałyby się znaleźć w działaniach naszego dokumentu. W ramach tych spotkań została wypracowana analiza SWOT, wizja i misja, cele oraz przedsięwzięcia do realizacji w ramach LSR.

Wiemy także jak rozplanować budżet na poszczególne projekty, aby w pełni wykorzystać go na rozwój obszaru LGD. Na spotkaniach uczestnicy wypełniali również bazy pomysłów, które chcieliby zrealizować na obszarze swoich gmin, a to pozwoliło na przeanalizowanie zgłoszonych pomysłów i wypracowanie kierunków w podejmowanych przez nas przyszłych działań.

Dokonano także analizy skuteczności dotychczasowych programów, które miały nieść pomoc grupom o niekorzystnej sytuacji, aby uniknąć błędów na etapie planowania działań skierowanych do tych grup. Podczas spotkań mieszkańcy obszaru LGD wskazali, że grupami o niekorzystnej sytuacji, którymi należy udzielić największego wsparcia są kobiety, osoby młode do 25 r.ż., seniorzy oraz osoby poszukujące pracy.

Poruszono również zagadnienia dotyczące innowacyjności, cyfryzacji, środowisko i klimat, zmian demograficznych uwzględniających starzenie społeczeństwa oraz wyludnienia, partnerstwo w realizacji LSR w szczególności poprzez wspólną realizację przedsięwzięć i projektów.

3. W ramach pracy nad analizą obszaru LSR wykorzystano badania konsultacyjno-kwestionariuszowe. Ankieta była anonimowa i zawierała w większości pytania zamknięte, a jedynie należało zaznaczyć, której gminy dotyczy. Głównym celem ankiety było pokazanie jakie główne problemy respondenci dostrzegają na obszarze swojej gminy, a skierowana była przede wszystkim do społeczności lokalnej. Została umieszczona na stronach internetowych gmin, stronie LGD (w formie online, aby osoby mające problem z dojazdem na miejsce, również mogły wziąć w niej udział), aby uwzględnić potrzeby i zaangażować społeczność w tworzenie nowej strategii LSR.

Zostały one także rozpowszechnione na tablicach ogłoszeniowych w gminach należących do obszaru LGD.

Wyniki ankiet zostały szczegółowo opracowane za pomocą wykresów, a wyciągnięte wnioski posłużyły do tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju.

4. Ponadto należy zaznaczyć, że przez cały okres wsparcia przygotowawczego otwarte było biuro LGD. Dzięki temu, przez cały okres tworzenia dokumentu strategicznego, osoby, które chciały skorzystać z pomocy, uzyskać informacje lub wziąć udział w tworzeniu LSR w inny sposób, mogły to uczynić za pośrednictwem telefonu, maila i/lub wizytując siedzibę LGD. Dzięki temu, zainteresowane strony mogły z powodzeniem wybrać jak najbardziej optymalną dla siebie metodę zaangażowania się w pisanie LSR 2023-2027. W biurze LGD w Wieluniu, w celu końcowych konsultacji, które przeprowadzane były poprzez różne metody partycypacyjne, były udostępnione poszczególne dokumenty, które opracowane zostały przez pracowników biura oraz zespołu ds. opracowania LSR. Powstały one dzięki uczestnictwu osób wszystkich sektorów w tworzeniu Lokalnej Strategii Rozwoju. Można było zapoznać się z projektem strategii, a także wyrazić swoją opinię i odnieść się do wypracowanych już dokumentów.

Do opracowania LSR wykorzystano dane ze wszystkich przeprowadzonych konsultacji społecznych, dane z ankiet oraz ustalono cele ogólne i przedsięwzięcia nowej LSR. W konsultacjach społecznych brali udział przedstawiciele różnych sektorów, a także grup wiekowych (w tym młodzież i seniorzy). Dokument został opracowany przez pracowników biura LGD, oraz grupę roboczą składającą się z osób wytypowanych przez przedstawicieli gmin członkowskich, którzy posiadają doświadczenie, ponieważ uczestniczyli we wdrażaniu LSR na lata 2014-2020.

Celem w/w działań było zaangażowanie społeczności lokalnej w tworzenie strategii LSR, która jest dopasowana do potrzeb i wymagań tej społeczności, a także wpływa na innowacyjność obszaru. Podczas konsultacji każda osoba mogła zadać pytanie, na które staraliśmy się odpowiedzieć w taki sposób, aby przekazane informacje były czytelne, zrozumiałe oraz aby uniknąć nieporozumień.

Społeczność lokalna angażowana będzie także podczas monitorowania, ewaluacji i oceny realizacji strategii, aktualizacji strategii oraz opracowania i zmiany lokalnych kryteriów wyboru. Szczegółowe zapisy dotyczące procedury włączenia społeczności lokalnej w te ważne elementy wdrażania LSR zawierają odpowiednie części LSR.

Rozdział IV

Analiza potrzeb i potencjału LSR

Wypracowanie obszarów problemowych niniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju jest możliwe dzięki analizie potrzeb i potencjału rozwojowego Lokalnej Grupy Działania „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka”. To właśnie wnioski z przedstawionych danych będą stanowiły bazę do opracowania celów, które będą wdrażane i realizowane w kolejnym okresie programowania. Przy doborze danych wykorzystano różne źródła dzięki czemu zwiększa się prawdopodobieństwo rzetelnej odpowiedzi na realne potrzeby mieszkańców obszaru Stowarzyszenia.

Analiza SWOT LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” została opracowana w oparciu o kilka źródeł informacji, wśród których najistotniejszymi były:

- a) wyniki warsztatów zrealizowanych z przedstawicielami wszystkich gmin i wszystkich sektorów, w trakcie których powstała pierwsza wersja analizy SWOT;
- b) wyniki konsultacji społecznych realizowanych w formie bezpośrednich spotkań, w trakcie których dokonano ostatecznej weryfikacji uwarunkowań, a także przeprowadzono szereg typowań umożliwiających dokonanie hierarchizacji wagi poszczególnych czynników;
- c) dane statystyczne, w szczególności z Banku Danych Lokalnych GUS;
- d) gminne opracowania strategiczne, planistyczne i programowe, w szczególności diagnozy i analizy SWOT wykonane w ramach tych dokumentów oraz rozstrzygnięcia ukierunkowujące rozwój gmin;
- e) regionalne opracowania strategiczne i analityczne, w tym strategie rozwoju województwa łódzkiego.

Wykonanie analizy SWOT poprzedziły prace zmierzające do zakreszenia głównych obszarów tematycznych, na których powinna koncentrować się LSR. Obszary te zostały wykorzystane do zorganizowania pracy nad analizą SWOT i stworzenia przekrojów porządkujących prace analityczne.

Analiza potrzeb i potencjału LSR została poprzedzona licznymi konsultacjami z osobami, zamieszkującymi teren Lokalnej Grupy Działania. W konsultacjach, mających na celu rozpoznanie potrzeb regionu, uczestniczyli przedstawiciele wszystkich sektorów: publicznego, gospodarczego, społecznego oraz mieszkańcy z wszystkich gmin wchodzących w skład LGD. Polegały one między innymi na:

- wypełnianiu ankiet,
- wskazywaniu nowych pomysłów na rozwój,
- opracowanie analizy SWOT,
- oraz dyskusjach, których następstwem było wskazywanie najważniejszych postulatów.

Wyniki **analizy SWOT** opracowano przy użyciu narzędzi statystycznych. Wybrano odpowiedzi powtarzające się najczęściej uwzględniając tego typu dane zawarte w dokumentach, które były omawiane podczas konsultacji społecznych. W zależności od miejscowości, pomimo kilku różnic w niektórych aspektach, można dojść do podobnych wniosków. Co do zasady występują zbieżne mocne strony, słabe strony, szanse oraz zagrożenia.

Wśród mocnych stron, społeczność wskazywała przede wszystkim na:

- potencjał ludzki,
- walory przyrodnicze regionu, duży potencjał środowiskowo-przyrodniczy, różnorodność,
- wysoki poziom zaangażowania mieszkańców w rozwój takich organizacji pozarządowych jak Ochotnicze Straże Pożarne oraz Koła Gospodyń Wiejskich,
- rozwinięta infrastruktura sportowa (boiska sportowe, hale sportowe, siłownie zewnętrzne),
- dużą liczbę przedsiębiorstw, a co za tym idzie atrakcyjny rynek pracy oraz niski poziom bezrobocia,

- regionalne zabytki,
- wysokiej jakości lokalne produkty,
- rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną (m.in. duża ilość placów zabaw),
- położenie geograficzne w centralnej Polsce w pobliżu aglomeracji Łódzkiej, bliskość węzła S8 oraz dróg krajowych i wojewódzkich.

Analizując powyższe punkty, wskazywane jako mocne strony regionu, można wskazać na potrzeby z nimi związane. Istotnym jest, aby pielęgnować oraz rozwijać walory, z jakimi mamy do czynienia. Wobec tego należy skupić się na rozwiązaniach innowacyjnych, usprawniających, wzbogacających i pozwalających na jak najwyższy poziom mocnych stron terenu, na którym funkcjonuje Lokalna Grupa Działania. Realizacja opierać się będzie przede wszystkim na przyznawaniu grantów, wspieraniu nowoczesnych rozwiązań, urzeczywistnianiu nowych projektów i przedsięwzięć.

Z kolei jako słabe strony wyznaczano z reguły:

- słabo rozbudowaną bazę turystyczną/noclegowa/gastronomiczną,
- brak przedszkoli i żłobków,
- niewystarczająca ilość ścieżek edukacyjnych,
- brak zajęć aktywizacyjnych dla konkretnych grup, tj. dla starszych osób, jak i młodzieży oraz osób poniżej 25 roku życia (m.in. brak klubów seniora, klubów dziecka, brak zajęć, szkoleń, brak organizacji wydarzeń dla powyższych grup),
- niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych,
- niewystarczająca ilość niektórych grup zawodowych,
- małą różnorodność miejsc pracy,
- niski poziom cyfryzacji,
- małą ilość miejsc spotkań,
- zły stan obiektów o znaczeniu historycznym,
- małą ilość projektów inwestycyjnych, twórczych o nowej technologii,
- obawy mieszkańców przed zakładaniem działalności gospodarczej,
- brak ofert szkoleniowych związanych z zakładaniem działalności gospodarczej,
- brak kursów podwyższających kwalifikacje zawodowe, w celu uatrakcyjnienia pozycji na rynku pracy.

Celem Lokalnej Grupy Działania będzie niwelowanie jak największej ilości słabych stron regionu. Realizację tego postulatu umożliwi wsparcie najbardziej wymagających obszarów poprzez granty, inwestycje, projekty, szkolenia i kursy.

Uczestnicy konsultacji wskazywali także na szanse, które mogą pozytywnie wpłynąć na rozwój regionu Lokalnej Grupy Działania. Wśród nich najczęściej akcentowano:

- podjęcie działań, mających na celu poprawę infrastruktury technicznej,

- inwestycje w odnawialne źródła energii (instalacje fotowoltaiczne, pompy ciepła),
- podjęcie większej ilości działań promocyjnych,
- inwestycje w agroturystykę,
- podjęcie działań zmierzających do utworzenia klubów dziecka, klubów seniora,
- organizacja zajęć dla młodzieży,
- modernizacja sal OSP,
- budowa i rozbudowa świetłowodów,
- działania zachęcające w zakresie tworzenia małych przedsiębiorstw,
- budowa i rozbudowa bazy noclegowej/gastronomicznej,
- organizacja szkoleń i warsztatów tematycznych,
- budowa przedszkoli/żłobków,
- rozbudowa bazy sportowej,
- wsparcie dla Kół Gospodyń Wiejskich,
- budowa i rozbudowa placów zabaw,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- budowa zagród edukacyjnych,
- inicjatywy mieszkańców.

Realizacja powyższych szans wskazywanych przez uczestników konsultacji mogłaby znacząco wpłynąć na rozwój oraz wykorzystanie potencjału obszaru, na którym funkcjonuje Lokalna Grupa Działania „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka”.

Podczas analizy SWOT zwrócono uwagę na zagrożenia z jakimi spotyka się LGD. Wskazywano przede wszystkim na:

- wyludnianie się wsi – odpływ młodych, wykształconych ludzi,
- brak korzystnej oferty na rynku pracy, szczególnie dla osób młodych i osób powyżej 50 roku życia,
- utrudnienia biurokratyczne związane z założeniem i prowadzeniem działalności gospodarczej,
- postępujący proces starzenia się społeczeństwa,
- powtarzalny charakter działalności gospodarczych,
- brak urozmaiconego rynku pracy,
- wzrost cen, inflację.

Celem Lokalnej Grupy Działania będzie niwelowanie powyższych zagrożeń i płynących z nich negatywnych skutków społecznych.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz złożonych baz pomysłów, a także przedstawionego powyżej badania obszaru LGD możemy określić grupę odbiorców działań LSR, którzy będą realizować cele i wskaźniki określone w LSR.

- Realizacja grantów: organizacje pozarządowe, kościoły, instytucje kultury,
- Realizacja działań przedsiębiorczych – osoby fizyczne i przedsiębiorstwa.

Defaworyzacja jako zjawisko zaczyna obejmować coraz liczniejsze grupy społeczne. Problem ten dotyczy różnych grup wiekowych. Defaworyzacja, marginalizacja, wykluczenie społeczne, peryferyzacja to tylko niektóre określenia dotyczące zjawiska obniżenia możliwości korzystania w pełni z życia społecznego, dóbr kultury, życia zawodowego.

Podczas konsultacji społecznych na obszarze LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” mieszkańcy wskazali na następujące grupy defaworyzowane ze względu na dostęp do rynku pracy:

- osoby młode (poniżej 25 roku życia),
- osoby powyżej 50 roku życia,
- osoby o niskich kwalifikacjach.

Osoby powyżej 50 roku życia zostały wskazane jako grupa zagrożona również wykluczeniem społecznym.

Bezrobocie ludzi młodych jest jednym z najtrudniejszych zjawisk występujących na rynku pracy. Obecnie największe problemy ze znalezieniem pracy mają ludzie młodzi, którzy nie ukończyli jeszcze 25. roku życia, a także absolwenci szkół wyższych. Im szczególnie trudno znaleźć pracę, bo nie mają doświadczenia zawodowego ani stażu pracy, a ukończona szkoła nie zawsze jest gwarancją nabycia umiejętności i kwalifikacji. Problemy ze znalezieniem zatrudnienia na rynku pracy wśród młodzieży są wynikiem wielu czynników m.in. niekorzystna sytuacja demograficzna, niedopasowanie kwalifikacji do potrzeb pracodawców, brak doświadczenia zawodowego, skutki kryzysu i oszczędzanie przedsiębiorców oraz likwidacji dużych i małych zakładów pracy.

Ciekawą możliwością dla młodych ludzi rozpoczynających karierę zawodową może być założenie własnej działalności gospodarczej i rozpoczęcie pracy na własny rachunek. Jednakże aby młodzi ludzie bez obaw mogli podejmować działalność należy w nich wykształcić postawy przedsiębiorczości, zaczynając od poziomu podstawowego. Młodemu człowiekowi brakuje pewności siebie i obycia w świecie biznesu. LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” za pomocą dostępnych środków chce spróbować usunąć przyczyny a nie tylko skutki takiego stanu rzeczy.

Osoby powyżej 50 roku życia znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Z jednej strony w bliskiej perspektywie mają przejście na emeryturę, a z drugiej strony ze względu na swój wiek mają problemy ze znalezieniem bądź zmianą pracy. Stanowią znaczący odsetek wśród osób bezrobotnych, a ich liczba w ostatnich latach systematycznie wzrasta. Często są to osoby długotrwale bezrobotne, o niskiej aktywności zawodowej i niskiej motywacji do nabywania nowych umiejętności.

Głównymi przyczynami bezrobocia wśród osób w wieku 50+ jest przekonanie pracodawców o ich mniejszej wydajności pracy, szybkim odchodzeniu na emeryturę, braku opanowywania nowych technologii, czy większym koszcie utrzymania takiego pracownika. Główną przyczyną dezaktywizacji są zbyt niskie i nieaktualne kwalifikacje pracowników 50+ ograniczające ich możliwości utrzymania się na rynku pracy, w szczególności z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz znajomości języków obcych, jak również brak motywacji do rozszerzania i aktualizacji posiadanej wiedzy i umiejętności. Ponadto pracodawcy nie chcą finansować szkoleń starszych pracowników.

Rozdział V

Spójność, komplementarność i synergia

Lokalna Strategia Rozwoju jest spójnym zbiorem przedsięwzięć, których założeniem jest osiągnięcie konkretnych celów i potrzeb w rezultacie przyczyniających się do zrealizowania celów Unii Europejskiej w zakresie spraw społecznych, środowiska i wspólnej gospodarki. Wymienione cele stanowią podstawę do opracowania przez kraje członkowskie planów strategicznych. Zapisy Lokalnej Strategii Rozwoju są spójne z ustaleniami zawartymi w dokumentach planistycznych szczebla unijnego, krajowego, wojewódzkiego, powiatowego i gminnego obszaru działania Lokalnej Grupy Działania. Lokalna Strategia Rozwoju jest częścią szerszej całościowej, zintegrowanej i wielobranżowej strategii rozwoju kraju oraz Województwa Łódzkiego. Strategia wpisuje się w założenia zrównoważonego rozwoju lokalnego, opartego na harmonijnym rozwoju gospodarczym, społecznym oraz ekologicznym. Jest to oddolnie tworzony w partnerstwie trzech sektorów dokument strategiczny, który dotyczy danego oraz spójnego obszaru. LSR przygotowana jest z udziałem społeczności lokalnej, a odwołuje się do lokalnych uwarunkowań i zasobów. To dokument, który programuje działania w ramach poprawy jakości, warunków i poziomu życia mieszkańców wsi, promocji lokalnych produktów, tworzenia warunków potrzebnych dla rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, a także wspierania maksymalnego wykorzystania zasobów naturalnych kulturowych oraz krajobrazowych obszarów wiejskich. LSR jest dokumentem spójnym z zasadami planowania oraz komplementarnym ze wskazanymi poniżej dokumentami strategicznymi. Przedstawiony dokument zachowuje podejście spójne do rozwoju danego obszaru, przestrzeni, miejsca i koncentruje się na wspieraniu działań zmierzających do wzmocnienia i zagospodarowania wewnętrznych potencjałów rozwoju. Lokalna Strategia Rozwoju (LSR) LGD "Ziemia Wieluńsko-Sieradzka" zachowuje zgodność i komplementarność z dokumentami strategicznymi sporządzonymi na poziomie krajowym, regionalnym (wojewódzkim) i lokalnym (powiatowym i gminnym). Realizacja przedsięwzięć zawartych w LSR wpłynie korzystnie na rozwiązanie części sformułowanych w tych dokumentach problemów oraz osiągnięcie postawionych w nich celów. LSR jest powiązana z następującymi dokumentami:

1. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027;
2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
3. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030;
4. Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030;
5. Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego;
6. Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027;
7. Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności;
8. Dokumenty strategiczne na poziomie lokalnym:
 - Strategia Rozwoju Powiatu Sieradzkiego na lata 2016-2023;
 - Strategia Rozwoju Gminy Wieluń 2025;
 - Strategia Rozwoju Gminy Brąszewice na lata 2022-2030;
 - Strategia Rozwoju Gminy Czarnożyły na lata 2021-2027;
 - Strategia Rozwoju Gminy Złoczew na lata 2021-2030;
 - Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2021-2030;
 - Strategia Rozwoju Gminy Skomlin na lata 2016-2026;
 - Strategia Rozwoju Gminy Ostrówek na lata 2023-2030.

Prace nad LSR opierały się o wytyczne i cele zdiagnozowane w Planie Strategicznym WPR na lata 2023-2027. Zakładane w Lokalnej Strategii Rozwoju cele ogólne oraz planowane przedsięwzięcia korespondują z priorytetami i celami szczegółowymi PS WPR. Jednym z celów głównych LSR jest: Rozwój zielonej gospodarki i innowacji. Konsultacje społeczne powyższego dokumentu wyraźnie wykazały potrzebę podjęcia działań w zakresie ochrony środowiska. Zaplanowano w tym kierunku do realizacji konkretne przedsięwzięcia, min. Montaż paneli fotowoltaicznych oraz wykorzystanie ekologicznych źródeł ciepła, bazujących na zasobach naturalnych. Koncepcja ta ściśle koresponduje z celem 1 Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030: *"zwiększenie spójności rozwoju*

kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym". Duże znaczenie przywiązuje się tutaj do działań mających na celu poprawę stanu środowiska oraz obniżenie zużycia energii w gospodarce i sferze publicznej przy udziale samorządów, gdzie planowane jest wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej. Infrastruktura techniczna i społeczna powinna uwzględniać obecne wyzwania dotyczące ochrony środowiska, racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych i skutków zmian klimatycznych. Wskazaniem instrumentem komplementarnościowym i synergistycznym w KSRR 2030 są Krajowe Programy Operacyjne, które będą uwzględniać cele polityki regionalnej i zostaną ukierunkowane min. na wsparcie wszystkich etapów innowacji, poprawę jakości powietrza, niską energochłonność, czystą energię, ograniczenie ekstremalnych skutków zmian klimatu, czystą wodę czy ochronę przyrody.

Zaproponowane do realizacji w ramach LSR cele są ściśle skorelowane z potrzebami zidentyfikowanymi w diagnozie i rezultatami analizy SWOT. Jednym z nich jest wdrażanie innowacji, głównie w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i odnawialnych źródeł energii. Konkursy kierowane do mikro i małych firm z terenów wiejskich zakładają wprowadzenie innowacji, aby stać się przedsiębiorstwami bardziej konkurencyjnymi, bardziej rozpoznawalnymi, co w rezultacie ma się przełożyć dla nich na otwarcie nowych rynków zbytu i ich ogólnej kondycji. Tereny wiejskie LGD Ziemia Wieluńsko-Sieradzka posiadają potencjał dla przedsiębiorców, którzy zajmują się przetwórstwem rolno-spożywczym. Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030 wskazuje, jako jeden z priorytetów: „*Specjalizację regionalną*“. Wyzwania związane z globalizacją gospodarki stawiają przed państwami członkowskimi, a także poszczególnymi regionami wymagania związane ze wskazaniem branż, które będą w stanie wykorzystać potencjał danego regionu. Powyższy dokument wskazuje obszary naszego regionu predystynowane do wykorzystania-wzmocnienie wykwalifikowanej kadry przedsiębiorstw, odpowiedniego wyposażenia. Szczególny potencjał innowacyjny upatruje się w branży innowacyjnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego. Oferowane wsparcie ze strony LGD wobec przedsiębiorców będzie miało zatem spójny charakter z celem priorytetu 1 Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030 - „*Specjalizacja regionalna*“.

Jednym z głównych celów LSR są działania na rzecz włączenia społecznego. Z definicji termin ten oznacza proces włączenia jednostek czy konkretnych grup społecznych zagrożonych np. ubóstwem lub różnego typu ograniczeniami, np. ze względu na stan zdrowia, osobistą sytuację, wiek w funkcjonowanie szerszego społeczeństwa, poprawę jakości życia, zachowanie standardu funkcjonowania na poziomie uznawanym za normalny w danym społeczeństwie. Jednym z działań, które mają wdrażać w życie powyższy cel jest „*Rozwój usług poprzez stworzenie domów seniora, domów opieki dziennej i żłobków*“. W procesie konsultacji społecznych wyodrębniono podmioty, które chcą realizować inwestycje i wdrażać usługi dla swoich mieszkańców, którzy wymagają wsparcia – osoby starsze, seniorzy, osoby niepełnosprawne, młode matki pozostające poza rynkiem pracy i ich dzieci. Działanie takie jest spójne z Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększania Odporności, który w zakładanym celu i reformie A4.2. wskazuje na konieczność poprawy sytuacji rodziców na rynku pracy poprzez zwiększenie dostępu do wysokiej jakości opieki nad dziećmi do lat 3: „*Zapewnienie większej dostępności do różnych form opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, a także przystępności cenowej i jakości opieki przyczyni się między innymi do zwiększenia możliwości podejmowania aktywności zawodowej przez rodziców i opiekunów, co wpłynie pozytywnie na aktywizację zawodową i poprawę sytuacji materialnej rodzin*“. Filar IV Krajowego Planu Odbudowy - „*Spójność społeczna i terytorialna*“ podkreśla również, że ważnym aspektem w zakresie usług społecznych jest zmiana związana z odchodzeniem od całodobowej opieki nad osobami starszymi w dedykowanych temu placówkach na rzecz rozwoju różnych form opieki dziennej dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Trzeci główny cel LSR zakłada „*Podnoszenie wiedzy i kompetencji*“. Wskazuje to na działania ukierunkowane, w których LGD umożliwi beneficjentom ostatecznym projektów, konkursów dostępnych w ramach wdrażania Strategii udział w szkoleniach, kursach podnoszących kompetencje społeczne, rozwijających zainteresowania i pasje. Cel ten koreluje z kierunkami działań Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 1.2.2 „Upowszechnianie kształcenia zawodowego i ustawicznego“, 1.2.3. „Aktywizacja osób nieaktywnych zawodowo, w tym bezrobotnych“, 1.2.4. „Rozwój kompetencji kluczowych“, 1.3 „Wsparcie rozwoju MŚP“, 2.2.1. „Podniesienie świadomości prozdrowotnej i wzmocnienie działań profilaktycznych“.

Lokalna Strategia Rozwoju prezentuje realne potrzeby społeczności lokalnych, która została poddana analizie oraz dokładnej weryfikacji w porównaniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi o wymiarze ogólnoeuropejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Niniejsze opracowanie jest zgodne z założeniami oraz celami zawartymi w dokumentach wymienionych na początku tego rozdziału wraz z powiązaniem celów z konkretnymi zapisami zawartymi w ww. dokumentach. Założone w LSR cele ogólne i szczegółowe oraz planowane do realizacji przedsięwzięcia. Korespondują z priorytetami i celami PS WPR przypisanymi do działania LEADER:

- 1. Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki w szczególności:**
 - a) podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne
 - b) rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej
 - c) rozwijanie przedsiębiorstw społecznych
- 2. Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w szczególności w zakresie:**
 - a) gospodarstw agroturystycznych
 - b) zagród edukacyjnych
 - c) gospodarstw opiekuńczych,
- 3. Poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji produkcyjnych**
- 4. Przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi**
- 5. Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej**
- 6. Kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolnospożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego.**
- 7. Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji.**

LSR jest opracowywana z udziałem społeczności lokalnej i odwołuje się wprost do lokalnych uwarunkowań i zasobów, uwzględnia kwestie związane z wykluczeniem społecznym i ubóstwem. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu jest realizowane poprzez zdiagnozowanie w LSR grup defaworyzowanych oraz zakresu wsparcia, które zostanie im przyznane w ramach LSR. Grupy defaworyzowane obszaru LSR zostały określone w kontekście dostępu do rynku pracy. Określone w LSR przedsięwzięcia będą promowały operacje wykorzystujące lokalne zasoby w zależności od specyfiki i potrzeb projektu: surowce, miejscową infrastrukturę, lokalizację (położenie geograficzne), dziedzictwo, potencjał mieszkańców. Realizowane będą operacje w zakresie szeroko pojętej przedsiębiorczości oraz wspierane będą działania mające na celu wyposażenie w niezbędną wiedzę lub umiejętności oraz kwalifikacje m.in. osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej. Celem LGD w tym zakresie będzie aktywizowanie bezrobotnych i kobiety czyli osób w niekorzystnej sytuacji oraz współpraca z przedsiębiorcami w celu zidentyfikowania potencjalnych możliwości zatrudnienia dla osób z obszaru LSR. Realizacja przedsięwzięć w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju przyczyni się bezpośrednio do osiągnięcia wskaźników określonych w PS WPR, a tym samym wpłynie na realizację powyżej wymienionych celów szczegółowych programu. LSR jest instrumentem realizującym wprost działanie "Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER", w ramach którego mogą być realizowane wyłącznie przedsięwzięcia zgodne z LSR.

Spójność z innymi dokumentami planistycznymi

Cele, założenia dokumentu planistycznego	Cele / przedsięwzięcia w LSR
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027	
Rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie i utrzymanie miejsc pracy i dywersyfikację dochodów	Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwój działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii;
Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR	Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii.
Poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności	Rozwój usług poprzez stworzenie domów seniora, domów opieki dziennej i żłobków
Poprawa dostępu do usług publicznych w zakresie opieki, zdrowia, kultury i dziedzictwa kulturowego	Zagrody edukacyjne jako rozwój przedsiębiorczości dla gospodarstw rolnych
Infrastruktura na obszarach wiejskich oraz wdrożenie koncepcji inteligentnych wsi	Przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi
Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej	Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i sportowej
Kształtowanie świadomości obywatelskiej	Rozwój kultury regionalnej łączących pokolenia
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	
Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych	Rozwój usług poprzez stworzenie domów seniora, domów opieki dziennej i żłobków
Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	Integracja seniorów i osób młodych; Aktywizacja i integracja seniorów i młodego pokolenia
Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym	Wzrost wiedzy i kompetencji dla przyszłej przedsiębiorczości
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	
Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego	Wzrost wiedzy i kompetencji dla przyszłej przedsiębiorczości; Podnoszenie wiedzy z zakresu wdrażania LSR
Rozwój kapitału społecznego	Rozwój kultury regionalnej łączących pokolenia
Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska	Modernizacja obiektów świetlicowych ukierunkowanych na odnawialne źródła energii; Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności; Podnoszenie świadomości o przedsiębiorczości innowacyjnej z wykorzystaniem elementów ekologii
Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030	
Rozwój potencjału innowacyjnego regionu	Rozwój zielonej gospodarki i innowacji
Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego	
Podniesienie poziomu przedsiębiorczości	Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwój działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii; Podnoszenie świadomości

	o przedsiębiorczości innowacyjnej z wykorzystaniem elementów ekologii
Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027	
Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP	Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwój działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii.
Wspieranie energii odnawialnej	Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii; Modernizacja obiektów świetlicowych ukierunkowanych na odnawialne źródła energii
Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	Integracja seniorów i osób młodych; Rozwój usług poprzez stworzenie domów seniora, domów opieki dziennej i żłobków
Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	
Nowe miejsca pracy	Zagrody edukacyjne jako rozwój przedsiębiorczości dla gospodarstw rolnych
Zielona energia i zmniejszenie energochłonności	Rozwój zielonej gospodarki i innowacji
Strategia Rozwoju Powiatu Sieradzkiego na lata 2016-2023	
Wzrost zatrudnienia i aktywizacja lokalnego rynku pracy	Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii.
Rozwój systemu pomocy społecznej, wspieranie rodzin i włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją	Rozwój usług poprzez stworzenie domów seniora, domów opieki dziennej i żłobków
Strategia Rozwoju Gminy Wieluń 2025	
Rozwój MŚP, w oparciu o proinnowacyjne postawy przedsiębiorców	Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwój działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii.
Rozwój placówek zapewniających opiekę nad dziećmi od 0 do 5 lat	Rozwój usług poprzez stworzenie domów seniora, domów opieki dziennej i żłobków
Rozwój dialogu społecznego i wspieranie różnych form aktywizacji mieszkańców	Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i sportowej; Rozwój kultury regionalnej łączących pokolenia; Integracja seniorów i osób młodych
Strategia Rozwoju Gminy Brąszewice na lata 2022-2030	
Wspieranie lokalnych przedsiębiorców i zachęcanie ich do innowacyjnych rozwiązań	Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii.
Edukacja ekologiczna	Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności
Promowanie aktywnego stylu życia, kultury fizycznej wśród osób w różnym wieku	Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i sportowej; Przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi
Strategia Rozwoju Gminy Czarnożyły na lata 2021-2027	

Ochrona środowiska przyrodniczego, adaptacja do zmian klimatu	Modernizacja obiektów świetlicowych ukierunkowanych na odnawialne źródła energii; Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności; Podnoszenie świadomości o przedsiębiorczości innowacyjnej z wykorzystaniem elementów ekologii
Polepszenie warunków rozwoju i opieki, a także funkcjonowania osób starszych, niepełnosprawnych oraz małych dzieci	Rozwój usług poprzez stworzenie domów seniora, domów opieki dziennej i żłobków
Aktywizacja mieszkańców poprzez zapewnienie równego dostępu do kultury i aktywności fizycznej dla wszystkich grup społecznych;	Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i sportowej
Strategia Rozwoju Gminy Złoczew na lata 2021-2030	
Wsparcie przedsiębiorców, rolników i stwarzanie warunków do powstawania nowych miejsc pracy	Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii.
Aktywizacja lokalnej społeczności, budowa kapitału społecznego Gminy Złoczew	Rozwój kultury regionalnej łączących pokolenia; Integracja seniorów i osób młodych
Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2021-2030	
Aktywna społeczność lokalna	Integracja seniorów i osób młodych
Wysokiej jakości infrastruktura usług społecznych	Rozwój usług poprzez stworzenie domów seniora, domów opieki dziennej i żłobków
Wzmocnienie rozwoju działalności gospodarczej	Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii
Strategia Rozwoju Gminy Skomlin na lata 2016-2026	
Rozwój przedsiębiorczości, promocja zatrudnienia, wsparcie działalności rolniczej	Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii
Strategia Rozwoju Gminy Ostrówek na lata 2023-2030	
Zwiększenie dostępności infrastruktury edukacyjnej, kultury, sportu i rekreacji dla wszystkich grup społecznych	Modernizacja obiektów świetlicowych ukierunkowanych na odnawialne źródła energii; Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i sportowej
Wsparcie osób starszych, z niepełnosprawnością oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym	Rozwój usług poprzez stworzenie domów seniora, domów opieki dziennej i żłobków; Przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi

Rozdział VI Cele i wskaźniki

Proces tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju jest procesem ciągłym. Wymaga stałego zaangażowania mieszkańców LGD w realizację jej głównych założeń. Zgodnie z obecnym stanem zasobów, potrzebami społeczności lokalnej i możliwościami, jakie niesie ze sobą Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023 – 2027 opracowano 3 cele, przedsięwzięcia oraz wskaźniki produktu i rezultatu Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka”. Cele i wskaźniki wynikają z diagnozy obszaru analizy SWOT i wniosków z niej płynących, a formułowane je podczas konsultacji społecznych w ramach uwiarygodnienia procesu budowania strategii. W poszczególnych gminach odbyły się spotkania bezpośrednie ze społecznością lokalną, która przedstawiała szereg problemów i kwestii możliwych do rozwiązania w strategii. Po przeanalizowaniu wszystkich postulatów, ankiet i baz pomysłów można było w zintegrowany sposób wyłonić 3 najważniejsze ob. szary tematyczne, które wskazane są w celach LSR. Działania skierowane będą na określone grupy odbiorców dla których kierowane będą poszczególne środki finansowe za pomocą ogłaszanych konkursów lub grantów. LGD w ramach Planu komunikacji podejmie działania aktywizujące, integrujące społeczność. W odpowiedzi na kwestie niewystarczającej wiedzy czy umiejętności zorganizowane będą kursy, szkolenia czy warsztaty. Bardzo ważnym elementem strategii jest włączenie społeczne, rozwój przedsiębiorczości i podnoszenie wiedzy i kompetencji. Te wszystkie cele są ze sobą spójne i kierowane są do osób starszych – seniorów ale także i osób młodych do 25 r.ż. Szczególny nacisk kładzione będzie na zdiagnozowaną grupę o niekorzystnych warunkach tj. osoby bezrobotne i kobiety, które wyłonione zostały na podstawie analizy przeprowadzonych konsultacji w partycypacyjny sposób.

Realizacja celów LSR nastąpi dzięki wsparciu w ramach wdrażania lokalnej strategii rozwoju. Umożliwi to przywrócenie równowagi pomiędzy zasobami społeczno-kulturowymi, przyrodniczymi, naturalnymi, gospodarką a potrzebami i oczekiwaniami społecznymi dotyczącymi możliwości godnego życia przejawiającego się m. in. uzyskiwaniem odpowiednich dochodów, nieskrępowanym dostępem do szeroko rozumianej infrastruktury społecznej i technicznej z wykorzystaniem naturalnych zasobów oraz szerszą integracją społeczną.

Większość celi i zarazem przedsięwzięć realizowana będzie za pomocą środków finansowych pochodzących z EFRROW. Jedno przedsięwzięcie - Integracja seniorów w celu 2 finansowane będzie ze środków pochodzących ze źródeł zewnętrznych. Środki z BGK uzupełniają bazę potrzeb przedstawionych w planie strategicznym.

Na podstawie analizy potrzeb społeczności lokalnej terenu LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” opracowano następujące 3 główne cele:

1. Rozwój zielonej gospodarki i innowacji – Po przeprowadzonych konsultacjach społecznych w każdej gminie członkowskiej, przy bezpośrednich spotkaniach z mieszkańcami, przedsiębiorcami, stowarzyszeniami i gminami zgłoszono na podstawie baz pomysłów a także na podstawie wypełnianych ankiet potrzebę podjęcia działań w zakresie innowacji i ochrony środowiska. Pod względem **ochrony środowiska** planuje się wdrożenie montażu paneli fotowoltaicznych, ekologicznych źródeł ciepła a także innych zakresów prowadzących do ochrony środowiska przy wykorzystaniu zasobów naturalnych. Pod względem **innowacyjności** rozumie się wprowadzenie nowych usług lub produktu charakteryzujących się specyficznymi parametrami i takie których występowanie nie obejmuje teren danej gminy lub obszar LGD. Chcemy aby wdrożone projekty za pośrednictwem naszej organizacji charakteryzowały się innowacyjnymi obiektami a także usługi i produkty były rozpoznawalne i charakterystyczne dla naszego terenu. Innowacja realizowana będzie za pośrednictwem podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej a także poprzez zmodernizowanie obiektów świetlicowych, które dzięki zamontowanym panelom fotowoltaicznym umożliwi lepsze i ekonomiczne wykorzystywanie tych budynków podczas różnych organizowanych przedsięwzięć, której podstawowym elementem był pobór odpowiedniej energii. Budynki te staną się chętniej wykorzystywane przez społeczność lokalną do organizacji imprez okolicznościowych i działań na rzecz wspólnej integracji społecznej. Projekt partnerski także ukierunkowany będzie na poznawanie zrealizowanych innowacyjnych przedsięwzięć poza granicami kraju efektem dodatnim było składanie projektów innowacyjnych do LGD na działania przedsiębiorcze.

Aby wyłonić najważniejsze grupy wsparcia wymagające interwencji opracowano następujące przedsięwzięcia odpowiadające zaspokojeniu potrzeb poszczególnym grupom docelowym.

- **Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwój działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii** – realizowane przez konkurs, to przedsięwzięcie skierowane jest do mikro i małych przedsiębiorstw z terenów wiejskich, którzy pragną rozwijać swoje firmy wprowadzając nowe innowacyjne produkty lub usługi z możliwością zainstalowania paneli fotowoltaicznych lub ekologicznych źródeł ciepła. Wiele przedsiębiorstw poszukuje wprowadzenia innowacji do swoich firm aby stać się bardziej konkurencyjnym, rozpoznawalnym a także chcą być otwarci na nowe rynki zbytu zarówno w kraju jak i za granicą – wskaźnik produktu to liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa – wskaźnik rezultatu to liczba utworzonych miejsc pracy.

- **Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii** – realizowane przez konkurs, to przedsięwzięcie skierowane jest na osoby fizyczne szczególnie dla osób o niekorzystnej sytuacji czyli kobiety i o osoby bezrobotne. LGD będzie angażować młodzież do 25 r.ż. aby przed ogłaszaniem konkursami wzięli udział w szkoleniach, kursach czy w projekcie partnerskim, który będzie ich przygotowaniem i ukierunkowaniem dla przyszłej przedsiębiorczości – wskaźnik produktu to liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa – wskaźnik rezultatu liczba utworzonych miejsc pracy.

- **Zagrody edukacyjne jako rozwój przedsiębiorczości dla gospodarstw rolnych** – realizowane przez konkurs to przedsięwzięcie skierowane jest do mieszkańców wsi posiadających gospodarstwa rolne zarówno ukierunkowane w produkcji roślinnej lub zwierzęcej, które realizować będą dwa cele edukacyjne: w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej i w zakresie świadomości ekologicznej i konsumenckiej. Prowadzić będą prezentacje dla grup dzieci i młodzieży przyjmowanych w ramach programów szkolnych lub udostępniane jako atrakcja turystyczna dla rodzin z dziećmi i dorosłych podróżujących indywidualnie. Dla sektora rolnego istotne jest spotkanie z przyszłymi konsumentami i wzrost zrozumienia dla sytuacji i potrzeb gospodarki wiejskiej. Jest to także odmiana i wzbogacenie codziennego życia rolnika, radość pracy z dziećmi i nauczycielami, twórczy rozwój rodzin wskaźnik rezultatu to rolniczych oraz dodatkowy dochód – wskaźnik produktu to liczba operacji polegających na rozwoju gospodarstw rolnych – wskaźnik rezultatu to liczba osób korzystających z wymiany wiedzy by zwiększyć zrównoważoną efektywność społeczną i środowiskową.

- **Modernizacja obiektów świetlicowych ukierunkowanych na odnawialne źródła energii** – realizowane przez projekt grantowy, to przedsięwzięcie skierowane jest do stowarzyszeń i gmin będące właścicielami obiektów świetlicowych. To działanie jest kontynuacją podejścia PROW 2014-2020 gdyż we wskazanym programie LGD położyła bardzo duży nacisk na poprawienie stanu technicznego obiektów w ramach inicjatyw oddolnych. Obiekty świetlicowe zostały wykorzystywane przez społeczność lokalną przy organizacji wielu imprez okolicznościowych. Teraz na bazie przeprowadzonych konsultacji większość stowarzyszeń i gmin pragnie zmodernizować swe obiekty w zakresie montażu instalacji fotowoltaicznych i ekologicznych źródeł ciepła. Takie przedsięwzięcia są dla nich także innowacją co pobudza ich do dalszego podejmowania inicjatyw na rzecz społeczności lokalnych – wskaźnik produktu to liczba zmodernizowanych obiektów świetlicowych ukierunkowane na ochronę środowiska i innowacje – wskaźnik rezultatu to liczba megawat w inwestycjach w zakresie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

- **Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności** – realizowane w ramach Planu komunikacji za pośrednictwem szkoleń, to przedsięwzięcie skierowane jest do osób fizycznych, stowarzyszeń czy przedsiębiorców a także dla młodzieży do 25 r.ż. W ramach Planu komunikacji planuje się przed wdrożeniem konkursów na podejmowanie i rozwój działalności, przeprowadzić szereg szkoleń w każdej gminie członkowskiej aby zachęcić jak największą grupę osób do wzięcia udziału w realizacji LSR aby realizować wcześniejsze przedsięwzięcia związane z przedsiębiorczością – wskaźnik produktu to liczba szkoleń w dziedzinie świadomości ekologicznej społeczności – wskaźnik rezultatu to liczba osób korzystających z szkoleń.

- **Podnoszenie świadomości o przedsiębiorczości innowacyjnej z wykorzystaniem elementów ekologii** – realizowane przez projekt partnerski z LGD zagraniczną, to przedsięwzięcie skierowane jest do osób fizycznych, społeczności lokalnej, młodzieży do 25 r.ż., osób bezrobotnych, kobiet które planują założyć działalności gospodarcze ale ukierunkowane na innowacje i ochronę środowiska. Nastąpi to dzięki realizacji projektu partnerskiego z LGD zagraniczną. Wśród członków LGD posiada w swoim składzie LGD „Szlakiem sieradzkiej E-ski” która aktywnie działa na rzecz swoich społeczności lokalnych. To przedsięwzięcie realizowane będzie na początku okresu wdrażania LSR i poprzedzone zostanie projektem grantowym na przygotowanie projektu partnerskiego – wskaźnik produktu to liczba projektów partnerskich z partnerem zagranicznym – wskaźnik rezultatu to liczba osób korzystających z wymiany wiedzy by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną i środowiskową.

- **Przygotowanie i nawiązanie współpracy z podmiotem partnerskim** – to przedsięwzięcie polega na przygotowaniu projektu partnerskiego z LGD zagraniczną w celu poprawnego wdrożenia projektu. Przed złożeniem wniosku na projekt partnerski niezbędnym będzie przeprowadzenie procedury przygotowawczej w celu poprawnej realizacji projektu. Społeczność lokalna podczas konsultacji w poszczególnych gminach wskazywała niejednokrotnie zainteresowanie na działania dające pewne nowe innowacyjne doświadczenie szczególnie jeśli chodzi o partnera zagranicznego. Aby być bardziej konkurencyjnym przyszli przedsiębiorcy pragną podpatrzeć stosowanie różnych praktyk stosowanych w innych krajach pod względem innowacji z wykorzystaniem elementów ekologicznych – wskaźnik produktu to liczba operacji ukierunkowana na przygotowanie projektu partnerskiego – wskaźnik rezultatu to liczba osób korzystająca z wymiany wiedzy w zakresie zrównoważonej efektywności gospodarczej i środowiskowej.

2. Działania na rzecz włączenia społecznego – Drugi cel wskazuje na działania przyczyniające się do stworzenia warunków i ofert dla seniorów czy osób do 25 r.ż. a także i dla całej społeczności lokalnej w kierunku lepszego dostępu do usług czyli budowa domów seniora czy żłobków a także tworzenie miejsc rekreacyjnych. Wskazany cel obejmuje projekty inwestycyjne i nie inwestycyjne. Duży nacisk kładziony jest na integrację, aktywizację członków LGD, społeczności lokalnej seniorów i osób młodych do 25 r.ż. Realizacja tego celu wdrażana będzie za pomocą następujących przedsięwzięć:

- **Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i sportowej** – realizowany przez projekt grantowy, przedsięwzięcie skierowane jest do stowarzyszeń np. OSP lub gmin, którzy są właścicielami miejsc rekreacyjnych lub sportowych typu place zabaw, siłownie czy boiska w celu dokonania modernizacji tych miejsc poprzez ogrodzenia, częściowe utwardzenia terenu, uzupełnienie elementów infrastruktury. Społeczność lokalna, seniorzy czy osoby do 25 r.ż. często przebywają w takich miejscach dlatego poczynione będą działania aby poprawić daną infrastrukturę pod względem bezpieczeństwa i lepszego wykorzystywania tych miejsc. – wskaźnikiem produktu będzie liczba zmodernizowanych miejsc rekreacyjnych i sportowych – wskaźnikiem rezultatu będzie liczba osób korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.

- **Rozwój usług poprzez stworzenie domów seniora, domów opieki dziennej i żłobków** – realizowany poprzez konkurs, przedsięwzięcie skierowane jest do gmin, które chciałyby na terenie LGD stworzyć domy seniora a także żłobki. Ze zrealizowanych inwestycji korzystać będą seniorzy a także osoby młode do 25 r.ż a także społeczność lokalna danego obszaru. Nastąpi stworzenie warunków dla lepszego życia osób starszych a osoby młode korzystając z żłobków będą mogły rozwijać swoje zainteresowania i oddziaływać te przedsięwzięcia będą na osoby w niekorzystnej sytuacji czyli kobiety i osoby bezrobotne. – wskaźnik produktu to liczba stworzonych obiektów dla osób starszych i młodych – wskaźnik rezultatu to liczba osób korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.

- **Przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi** – realizowany przez projekt grantowy, przedsięwzięcie skierowane jest do mieszkańców obszarów wiejskich którzy **podjęmą inicjatywę, aby znaleźć praktyczne rozwiązania podstawowych problemów**, z jakimi się mierzą, **i wykorzystać nowe możliwości**. Te działania często dotyczyć będą seniorów a także osób młodych do 25 r.ż., którzy mieszkając na terenach wiejskich szukają skutecznego

rozwiązania na problemy z którymi się stykają. Wskaźnikiem produktu będzie liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi – wskaźnik rezultatu to liczba strategii.

- **Rozwój kultury regionalnej łączących pokolenia** – realizowany poprzez projekt w partnerstwie, przedsięwzięcie skierowane do stowarzyszeń z obszaru LGD. Jako najcenniejsze posiadane zasoby naszego terenu to stowarzyszenia kół gospodyń wiejskich, które na każdym możliwych spotkaniach zgłaszają potrzebę integracji aby mogły zaprezentować swoje kulinarne zdolności i produkty wytwarzane w danych czasach, które mogłyby być wykorzystywane przez młode pokolenia. Planuje się przedsięwzięcie w powiązaniu z kilkoma stowarzyszeniami, które będą chciały zorganizować działania integrujące pokolenia w dziedzinie kultury regionalnej i tym samym starsze pokolenie pragnie zachęcić do działania młode pokolenia. – wskaźnik produktu danego przedsięwzięcia to ilość operacji związanych z wydarzeniami łączącymi pokolenia – wskaźnik rezultatu to liczba osób objętych projektami włączenia społecznego

- **Integracja seniorów i osób młodych** – realizowany ze środków pochodzących z Fundacji BGK – program Generacja 60, to działanie skierowane jest do podmiotów, które chcą zorganizować działania dla osób 60+. Dofinansowane będą projekty o charakterze społecznym, technologicznym lub rehabilitacyjnym, np.: szkolenia dot. finansów, kursy językowe, rozwój kompetencji cyfrowych, grupowa rehabilitacja lub fizjoterapia, itp.

Dodatkowo, obowiązkowym elementem projektów jest wydarzenie kulturalne wyjazdowe (np. teatr, kino, filharmonia, opera, itp.) lub wydarzenia kulturalne realizowane przez samych uczestników projektu (np. wystawienie sztuki). Chcemy przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu i technologicznemu osób w wieku 60+, poprzez inicjatywy w obszarze społecznym i technologicznym, mające na celu poszerzenie ich wiedzy oraz rozwijanie ich umiejętności w różnych dziedzinach życia.

Drugie działanie skierowane do osób młodych w ramach konkursu fundacji PZU – Fundacja PZU z kulturą. Kontakt z twórczością artystyczną kształtuje wrażliwość, wpływa na rozumienie świata i umożliwia rozwój nowych pasji, a opera, teatr, filharmonia, muzea czy galerie sztuki wcale nie muszą kojarzyć się z nudą. Celem konkursu „Fundacja PZU z kulturą” jest umożliwienie dzieciom i młodzieży z małych miasteczek i terenów wiejskich udziału w interesujących i rozwijających wyjazdach do instytucji kultury, połączonych z towarzyszącymi im cyklicznymi warsztatami edukacyjnymi. Chcemy zachęcić młodzież do poznawania tzw. kultury wysokiej, która przekazana w atrakcyjny sposób, wcale nie musi być dostępna tylko dla wąskiej grupy odbiorców – wskaźnik produktu to liczba operacji integrujących starsze i młode pokolenia – wskaźnik rezultatu to liczba osób objętych projektami włączenia społecznego.

- **Animacje dla seniorów** – organizacja czasu wolnego – realizowany w ramach Planu komunikacji – animacje dla seniorów, stowarzyszeń, rozwijanie ich pasji, zainteresowań, wskazanie realizacji pożytecznych rzeczy w ramach posiadanego czasu wolnego a zarazem dążenie do dalszego rozwoju, integracji i poszerzenia wiedzy i kompetencji. Na terenie LGD występuje wiele Stowarzyszeń, które zgłaszają potrzebę organizacji zajęć warsztatowych animacyjnych dla swoich członków, którzy są całą społecznością LGD. Pragniemy aby pogłębiać wewnętrzną integrację między członkami terenu 10 gmin członkowskich. Każdy teren wykazuje różne pasje i zainteresowania a pod okiem fachowca, wykładowcy czy animatora jest możliwość pogłębiania pewnych umiejętności i spędzania czasu wolnego w sposób pożyteczny, wesoły, radosny a zarazem i przedsiębiorczy. Wskaźnik produktu to liczba zorganizowanych animacji – wskaźnik rezultatu to liczba osób objętych projektami włączenia społecznego.

3. Podnoszenie wiedzy i kompetencji – Trzeci cel wskazuje na działania szkoleniowe, kursy, podnoszące kompetencje społeczności lokalnej aby wspomóc ich w obraniu drogi do przedsiębiorczości. Konsultacje społeczne pokazały, że prężnie działające stowarzyszenia kół gospodyń wiejskich wykazują chęć zdobycia wiedzy i kompetencji w dziedzinach w których starsze pokolenia mogą realizować swoje pasje i zainteresowania. Niezbędna jest zatem aktywizacja seniorów i pobudzenie ich do działania, do wyjścia z domów, do integrowania się ze społeczeństwem i możliwością spędzania czasu wolnego w sposób rekreacyjny i integracyjny. Członkowie organów LGD także wykazują chęć zdobycia wiedzy o wdrażanej LSR gdyż to na nich spoczywa poprawne przeprowadzenie LSR aby zrealizować zakładany plan strategiczny. Spotkania takie pozwolą także członkom zintegrować się, poznać gdyż obszar LGD to 10 gmin. Dlatego na podstawie zgłoszonych postulatów opracowane następujące przedsięwzięcia:

- **Wzrost wiedzy i kompetencji dla przyszłej przedsiębiorczości** – realizowany w ramach Planu komunikacji poprzez szkolenia i kursy dla osób fizycznych w tym osób bezrobotnych, kobiet, osób do 25 r.ż.. Chcąc otworzyć możliwość ubiegania się o dofinansowanie na podejmowanie działalności gospodarczej niezbędnym jest poprzedzenie cyklem szkoleń a także organizacją różnych kursów, które pozwolą na przyszłe świadczenie usług innowacyjnych w swoich firmach. Szczególnie osoby w niekorzystnej sytuacji wymagają największego zaangażowania ze strony LGD. Szkolenia i kursy organizowane będą w kilku gminach by pokonanie zbyt dużej odległości nie było przyczyną do nieskorzystania z oferty – wskaźnikiem produktu będzie liczba zorganizowanych szkoleń i kursów – wskaźnikiem rezultatu będzie liczba osób korzystających ze szkoleń.

- **Aktywizacja i integracja seniorów i młodego pokolenia** – realizowany w ramach Planu komunikacji poprzez animacje i warsztaty skierowane do stowarzyszeń, seniorów, całej społeczności lokalnej a także dla osób do 25 r.ż. Przedsięwzięcie to polega na zorganizowaniu cyklu warsztatów i animacji w dziedzinie kultury regionalnej w celu zdobycia pewnych umiejętności, kompetencji, które wykorzystywane będą w życiu codziennym. Warsztaty przeprowadzone będą przez specjalistów a także przez organizacje o wielkich tradycjach – wskaźnik produktu to ilość zorganizowanych i przeprowadzonych warsztatów aktywizujących społeczność lokalną – wskaźnik rezultatu to liczba osób korzystających z wymiany wiedzy by zwiększyć zrównoważoną efektywność społeczną.

- **Podnoszenie i wiedzy z zakresu wdrażania LSR** – realizowany w ramach Planu komunikacji poprzez cykl szkoleń przewidzianych dla Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej w kierunku poprawnego wdrażania LSR. Obszar LGD to obszar 10 gmin i nowe organy z jednej strony wymagają uzupełnienia wiedzy na temat obowiązujących przepisów prawnych we wdrażaniu LSR a z drugiej strony wymagają integracji, bliższego poznania gdyż będą oni współpracować przez kilka bardzo ważnych lat zarówno ze sobą jak i z pracownikami biura LGD. Dzięki realizacji tego przedsięwzięcia organy LGD a w tym seniorzy, sołtysi, osoby młode do 25 r.ż., przedstawiciele stowarzyszeń, osoby przedsiębiorcze a także osoby reprezentujące sektor publiczny zwiększą wiedzę, swoje umiejętności które połączone będą z integracją i wzajemnym kojarzeniem się. – wskaźnik produktu to liczba zorganizowanych szkoleń dla organów i biur LGD – wskaźnik rezultatu to liczba osób korzystających ze szkoleń.

LGD w planowanych przedsięwzięciach wskazuje realizację dwóch wskaźników produktu w przedsięwzięciu Integracja seniorów i osób młodych w celu 2, realizowanych w ramach konkursów z fundacji PZU i BGK. W tym celu biuro LGD ogłaszać będzie na stronie internetowej a także poprzez Stowarzyszeń, które są partnerami i członkami LGD aby zgłaszali swoje pomysły na realizację wskazanych działań integracyjnych. Chcemy aby pozyskane środki ze źródeł zewnętrznych były wdrożone w oddolne pomysły społeczności.

Dzięki realizacji Planu komunikacji osiągnięty zostanie cel integracyjny łączący pokolenia a także nastąpi kojarzenie partnerów. Dzięki temu, że Stowarzyszenia bliżej się poznają nastąpi większe zaangażowanie w realizację projektu w partnerstwie. Wiele przedsięwzięć jest ze sobą kompatybilne, wzajemnie się uzupełniają i prowadzą w efekcie końcowym do realizacji zamierzonego celu.

Cele określone w strategii są spójne z celami określonymi w ustawie RLKS i PS WPR. Stanowią rozwiązanie dla określonych w strategii problemów i wyzwań a także wynikają z przeprowadzonej diagnozy.

Na podstawie corocznej ewaluacji wskaźników LGD będzie monitorowała realizację LSR według wytyczonego harmonogramu czasowego. Osiągnięcie wskaźników będzie mierzone na różnych „poziomach” wdrażania strategii.

Rozdział VII

Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Lokalna Grupa Działania opracowała niedyskryminujące i przejrzyste procedury wyboru oraz obiektywne kryteria wyboru operacji, które pozwalają uniknąć konfliktu interesów. Gwarantują, że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie mogą mieć więcej niż 49% praw głósów podejmowaniu decyzji przez organ decyzyjny. Procedury wyboru operacji oraz kryteria wyboru ustalane były mając na uwadze wskazane wcześniej problemy, przedsięwzięcia, cele i wskaźniki. Przygotowanie zasad odnoszących się do wyboru operacji ściśle na podstawie powyżej wymienionych elementów zapewnia spójność w ramach całej LSR i zagwarantuje, że wybrane zostaną jedynie te operacje, które faktycznie przyczyniają się do realizacji strategii.

W ramach realizacji LSR opracowanej przez LGD w rozumieniu przepisów PS WPR 2023-2027 dla obszaru gmin: Biała, Brąszewice, Brzeźnio, Czarnożyły, Mokrsko, Ostrówek, Skomlin, Wieluń, Wróblew. Złoczew, LGD będzie działała m. in. poprzez:

- **upowszechnianie założeń LSR;**
- **upowszechnianie informacji o warunkach i zasadach udzielania pomocy w ramach PS WPR 2023-2027, kryteriach wyboru projektów oraz zasadach naborów;**
- **ogłaszanie i prowadzenie naborów wniosków z obszaru działania LGD.**

Beneficjenci z terenu LGD mogą wnioskować o pomoc w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023 – 2027 która będzie przyznawana na operacje w zakresie realizacji 3 celi będących głównymi obszarami tematycznymi:

1. Rozwój zielonej gospodarki poprzez Podejmowanie i Rozwijanie działalności gospodarczej, Zagrody edukacyjne, Projekty grantowe na modernizację obiektów świetlicowych, Plan komunikacji a także Projekt partnerski
2. Działania na rzecz włączenia społecznego poprzez Projekty grantowe na modernizacje miejsc rekreacyjnych i sportowych, konkurs na budowę żłobków i domów seniora, Projekt grantowy na strategię inteligentnej wsi, Projekt w partnerstwie a także Projekty ze środków zewnętrznych
3. Podnoszenie wiedzy i kompetencji poprzez Plan komunikacji na szkolenia i kursy, animacje i warsztaty

Wnioski składane do LGD, kwalifikujące się do udzielenia pomocy w ramach inicjatywy Leader, mogą dotyczyć tylko działań i projektów zgodnych z LSR. Ich realizacja powinna w możliwie najwyższym stopniu pozytywnie oddziaływać na środowisko, prowadzić do tworzenia nowych miejsc pracy, być zgodna z innymi dokumentami planistycznymi danego obszaru oraz odznaczać się innowacyjnością, przyczyniając się do poprawy ogólnej jakości życia mieszkańców na obszarze LGD. Działania skierowane powinny być do osób o niekorzystnej sytuacji czyli kobiety i osoby poszukujące pracy, a także i do grupy seniorów i osób młodych do 25 r.ż.

LGD będzie wdrażać środki z PS WPR poprzez konkurs, projekty grantowe, projekt w partnerstwie, projekt partnerski, plan komunikacji i środki pochodzące ze źródeł zewnętrznych tj. Fundacji PZU i BGK.

Informacja o realizacji projektów grantowych.

1. Sposób udostępniania procedur dla wszystkich zainteresowanych

Wszystkie procedury, dokumenty wewnętrzne stowarzyszenia (strategia, statut, regulamin rady), wzory dokumentów udostępniane są na stronie internetowej LGD w aktualnościach i poszczególnych zakładkach a po każdym zrealizowanym naborze konkursowym tworzone będą archiwa.

2. Sposób organizacji naborów wniosków

a) zgromadzenie wszystkich niezbędnych dokumentów do przeprowadzenia ogłoszenia naboru

LGD przygotowuje komplet dokumentów dotyczących ogłaszanego naboru tj.: ogłoszenie o naborze, regulamin projektów grantowych, wzór wniosku aplikacyjnego (nieedytowalny), wzór załączników do wniosku, instrukcję wypełniania, kartę zgodności z LSR, kartę oceny lokalnych kryteriów, wzór umowy grantowej, sposób zabezpieczenia umowy. LGD nadaje numer każdemu kolejnemu ogłoszeniu - naborowi wniosków projektów grantowych.

Ogłoszenie o naborze zawiera :

- termin i miejsce składania wniosków o powierzenie grantu,
- określony zakres tematyczny projektu grantowego, zgodny z zakresem określonym w umowie ramowej,
- planowane do osiągnięcia w ramach projektu grantowego cele i wskaźniki,
- kwotę dostępną w ramach ogłoszenia,
- planowane do realizacji w ramach projektu grantowego zadania,
- wskazanie miejsca upublicznienia opisu kryteriów wyboru grantobiorców, stanowiących załącznik do umowy ramowej oraz zasad przyznawania punktów za spełnienie danego kryterium (np. link do miejsca publikacji tych kryteriów lub zasad),
- informacje o wysokości kwoty grantu lub intensywności pomocy (poziomie dofinansowania),
- wskazanie miejsca udostępnienia LSR i wzorów dokumentów aplikacyjnych (formularza wniosku o powierzenie grantu), wzoru umowy o powierzenie grantu, a także wzoru sprawozdania z realizacji zadania,

b) podanie do publicznej wiadomości ogłoszenia o naborze

LGD w terminie nie krótszym niż 14 dni poprzedzających otwarcie naboru/konkursu podaje do publicznej wiadomości - za pośrednictwem swojej strony internetowej (publikuje) - ogłoszenie o planowanym naborze/konkursie. Dodatkowo LGD może wykorzystać inne kanały informacyjne typu: ogłoszenie prasowe, ogłoszenie na tablicy ogłoszeń przed siedzibą LGD lub na tablicy ogłoszeń w każdej gminie członkowskiej, reklama radiowa i telewizyjna, publikację na serwisach społecznościowych i inne. Ważne aby, strona internetowa LGD/portal internetowy miał możliwość oznaczania znacznikiem czasu publikowanego materiału. LGD na potwierdzenie podania do publicznej wiadomości ogłoszenia (zachowanie terminów) drukuje opublikowane ogłoszenie - ze znacznikiem czasu publikacji.

Ogłoszenie zawiera wszystkie wymagane prawem informacje i elementy oraz dokumentację naboru. . Dokumenty są dostępne do pobrania w formie nieedytowalnej (np. PDF). Ogłoszenie wraz z dokumentacją dostępne jest na stronie internetowej do końca prowadzenia danego naboru.

Po publikacji dokumentacji ogłoszenia na stronie internetowej LGD - nie ma możliwości zmiany treści ogłoszenia i kryteriów wyboru.

Dokumentacja naboru dostępna jest również w wersji papierowej w biurze LGD.

LGD opracuje Procedury wyboru grantów, które realizowane będą w ramach Projektu grantowego.

Przyjęte przez LGD procedury są:

- zgodne z przepisami obowiązującymi dla RLKS,
- niedyskryminujące,
- przejrzyste,
- pozwalające uniknąć ryzyka konfliktu interesów tj. zawierają wzory deklaracji bezstronności oraz przewidują prowadzenie rejestru interesów członków Rady,
- przewidują zachowanie parytetu sektorowego,
- szczegółowo regulują sytuacje szczególne (taka sama liczba punktów, głos decydujący w przypadku równej liczby głosów ...itp.),
- zapewniają stosowanie tych samych kryteriów w całym procesie wyboru w ramach danego naboru,
- określają tryb odwołania się wnioskodawców od rozstrzygnięć Rady w sposób zapewniający możliwość skutecznego złożenia odwołania,
- przyjęte procedury pozwalają uniknąć rozbieżnych ocen w ramach kryteriów, procedury uwzględniają ustanowienie Kierownika Biura, jako osoby której zadaniem będzie czuwanie nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru, poprawności dokumentacji, zgodności formalnej.

Procedury realizacji projektów grantowych, sposób rozliczania, monitoring i kontrolę przedstawione są w Procedurach wyboru i oceny operacji w ramach LSR .

Kryteria wyboru

Kryteria Projektów grantowych, konkursów czy projektów partnerskich lub w partnerstwie zostały ustalone zgodnie z wymogami określonymi w programach/ przepisach dla EFROW, posiadają metodologię wyliczenia oraz są mierzalne albo zawierają szczegółowy opis wyjaśniający wymagania konieczne do spełnienia danego kryterium, niebudzące wątpliwości interpretacyjnych, posiadają dodatkowe opisy/ definicje, oraz sposób przyznawania wag nie budzi wątpliwości. Zasady ustalania lub zmiany kryteriów są przejrzyste. Procedura tworzenia i zmiany kryteriów jest konsultowana ze społecznością lokalną.

LGD stosować będzie różnorodne kryteria wyboru min. rankingujące czyli premijujące operacje w określonym charakterze.

Kryteria wyboru operacji przewidują:

- realizację celów oraz wskaźników produktu i rezultatu
- operacje objęte oddolnymi koncepcjami inteligentnej wsi gdzie LGD wybierać będzie granty i wysoko punktowane będą najlepsze strategie skierowane na seniorów, osób młodych do 25 r.ż., a także na kobiety w ramach włączenia społecznego,
- operacje realizowane przez mieszkańców terenu LSR prowadzące / współprowadzące gospodarstwo rolne w ramach zakresu rozwoju pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych poprzez zagrody edukacyjne
- operacje innowacyjne, które dotyczyć będą wprowadzenia nowej usługi lub produktu z uwzględnieniem odpowiedniej punktacji dotyczącej innowacji w skali gminy lub obszaru LGD. Ocena projektów dożyć będzie do tego aby wybrane projekty przewidywały wdrożenie nowej na obszarze LGD lub znacząco udoskonalonego produktu lub usługi. Innowacyjność dotyczyć może zmiany produktu lub usługi czyli nowego sposobu wykorzystywania, który pozwoli danej firmie na lepszy rozwój przynoszący korzyści finansowe i możliwość otwarcia na nowe rynki

nawet zagraniczne. Innowacje wdrażane będą za pośrednictwem konkursów na Podejmowanie i Rozwój działalności a także poprzez Zagrody edukacyjne. Dzięki realizacji Projektu partnerskiego społeczność będzie animowana do innowacyjności. Projekt ten pozwoli poszerzyć wiedzę jakie rozwiązania innowacyjne realizowane są za granicą naszego kraju i tym samym przekonanie uczestników projektu do założenia działalności lub rozwoju z wykorzystaniem zdobytej wiedzy. Dużą zachętą do stosowania projektów innowacyjnych będzie uzyskanie zwiększonej punktacji podczas oceny projektów przez Radę co zwiększy szanse na zakwalifikowanie się do dofinansowania. Przed konkursami na Podejmowanie i rozwój działalności przeprowadzona zostanie akcja szkoleniowa dla osób fizycznych będących osobami poszukującymi pracy, kobiet, osób młodych do 25 r.ż. Wdrożenie innowacji pozwoli na rozwój obszaru LGD, który stanie się charakterystyczny i rozpoznawalny w zakresie terenu województwa a nawet kraju. Dążymy aby nasi beneficjenci byli pozytywnie postrzegani na rynku krajowym i zagranicznym co odzwierciedli się w uzyskiwanej dochodowości a także pokazali swój potencjał, odwagę i twórczość.

- operacje zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami ukierunkowanych na odnawialne źródła energii – wysoko punktowane będą operacje planujące montaż paneli fotowoltaicznych lub montaż ekologicznych źródeł ciepła – realizowane w ramach Modernizacji obiektów świetlicowych

- operacje zapewniające tworzenie nowych miejsc pracy gdzie punktacja uzależniona będzie od ilości stworzonych miejsc pracy, im więcej zadeklarowanych miejsc pracy do utworzenie tym więcej punktów podczas oceny - realizowane w ramach Podejmowania i Rozwijania działalności gospodarczej

- operację zapewniające utworzenie miejsc pracy ukierunkowane na osoby w niekorzystnej sytuacji czyli kobiety i osoby poszukujące zatrudnienia – realizowane w ramach Podejmowania i Rozwijania działalności gospodarczej

- operacje, które zakładają podjęcie działalności przez osoby młode do 25 r.ż. – realizowane w ramach Podejmowania działalności gospodarczej

Kryteria są adekwatne do diagnozy, ponieważ ustalane były podczas przeprowadzanych konsultacji społecznych na których to społeczność lokalna zgłaszała uwagi, propozycje, pewne przemyślenia mając także na względzie PS WPR i ustawy o RLKS.

Kryteria zapewniają wybór operacji przyczyniających się do osiągnięcia poszczególnych celów LSR i bezpośrednio odnoszą się do wskaźników produktu i rezultatu LSR, ponieważ w stworzonych kartach oceny znajdują się kryteria punktowe powiązane z oddziaływaniem operacji na najważniejsze obszary oddziaływania LSR.

W kartach oceny zawarte są kryteria na podstawie których Rada Stowarzyszenia będzie oceniać wszystkie wnioski, które wpłyną do biura LGD. Na podstawie przyznawanych punktów tworzona zostanie lista rankingowa operacji, które mieszczą się w ramach środków przewidzianych na dany konkurs. Wnioski z przedsiębiorczości, konkursy klasyczne przekazywane będą do Samorządu Województwa celem dalszej weryfikacji i realizacji. Wnioski złożone w ramach realizacji projektu grantowego, projektu w partnerstwie czy projektu partnerskiego pozostają w biurze LGD celem weryfikacji formalnej i merytorycznej. Z wnioskodawcami zostaje podpisana umowa na powierzenie grantu i rozliczenie z poszczególnymi grantobiorcami.

Operacje w partnerstwie realizowane będą na zasadach projektu grantowego. Wybrany zostanie najlepszy projekt, który wskaże oddolną inicjatywę ale także ukierunkowaną na aktywizację, integrację społeczności lokalnej a w szczególności seniorów i osób młodych do 25 r.ż.

Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów

Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów odbywać się będzie za pomocą konsultacji społecznych a także na podstawie wytycznych PW WPR oraz ustawy RLKS.

Wszyscy członkowie LGD, a także mieszkańcy obszaru mają możliwość składania wniosków, uwag i propozycji zmian w kryteriach wyboru operacji. Na stronach internetowych dostępne są adresy e-mailowe oraz wyznaczone miejsce pod nazwą „napisz wiadomość”. Wszystkie uwagi są zbierane i analizowane w biurze LGD.

Ustanawianie i zmiana kryteriów wyboru operacji będzie przeprowadzana przez powołany zespół poprzez realizację następujących działań:

- poinformowanie społeczeństwa i organizacji pozarządowych za pośrednictwem tablicy ogłoszeń w Biurze LGD oraz w gminach członkowskich a także na stronie internetowej LGD o możliwości składania wniosków i propozycji do zmian kryteriów wyboru operacji w ramach LSR
- określenie czasu konsultacji społecznych
- podanie propozycji zmian do publicznej wiadomości
- przedstawienie propozycji zmian Zarządowi LGD do konsultacji
- przedstawienie propozycji kryteriów wyboru operacji po zmianach

Aktualizacja kryteriów wyboru operacji zostanie uchwalona przez Zarząd LGD

Lokalne kryteria wyboru, podobnie jak sama LSR, są uchwalane przez Zarząd LGD. Kryteria te będą ewoluowały w czasie, co będzie mogło powodować potrzebę ich zmiany lub pewnej modyfikacji do zmieniających się uwarunkowań i potrzeb. Procedura zmiany lokalnych kryteriów została sformułowana już na etapie opracowania LSR, stwarzając gwarancję ewentualnego uruchomienia w przyszłości swoistego mechanizmu naprawczego w sytuacji, gdyby np. zaproponowane początkowo zestawy kryteriów selekcji nie przynosiły oczekiwanych rezultatów lub wręcz w niekorzystny sposób realizowały politykę wsparcia LGD zapisaną w LSR. Konieczność zmian kryteriów może wynikać w szczególności z następujących przyczyn: zmiany obowiązujących przepisów regulujących zagadnienia objęte LSR; zmiany dokumentów programowych lub rozporządzeń dotyczących zagadnień objętych LSR; uwag zgłoszonych przez Instytucję Wdrażającą; uwag zgłoszonych przez kontrolę; wniosków wynikających z praktycznego stosowania LSR i przeprowadzonej ewaluacji LSR. Za propozycje zmian kryteriów w LSR odpowiada Biuro LGD. Przekazuje propozycję zmian do Prezesa Zarządu Lokalnej Grupy Działania „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka”. Prezes Stowarzyszenia zwołuje Zarząd, na którym wybiera się propozycję zmiany kryteriów, dyskutuje się nad ostateczną wersją zmienionych kryteriów, która zostanie następnie zaakceptowana. Kryteria oceny zgodności operacji z LSR oraz kryteria oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru przyjmowane są uchwałą Zarządu LGD. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia zgłoszonej propozycji i zmian kryteriów oceny zgodności operacji z LSR lub kryteriów oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru obowiązują one dla naborów ogłoszonych po dniu zatwierdzenia zmian uchwałą Zarządu

Etap	Osoba odpowiedzialna	Czynności	Wzory dokumentów
Ustalenie propozycji zmiany kryteriów	Kierownik biura LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka”	Zebranie uwag ze spotkań w biurze i punktach terenowych, jak również ze spotkań członków zarządu, Rady, wniosków członków Stowarzyszenia w formie listy Przedstawienie Zarządowi propozycji zmian zebranych w liście	Wzór Listy
	Zarząd	Wybranie propozycji zmian	

		kryteriów, przedstawienie własnych propozycji, dyskusja nad ostateczną wersją.	
Wybór propozycji zmian kryteriów	Zarząd	Posiedzenie Zarządu	
	Prezes Zarządu lub wyznaczona przez niego osoba	Zreferowanie propozycji zmian kryteriów	
	Członkowie Zarządu LGD	Głosowanie nad przyjęciem/odrzućeniem kryteriów i zmianą strategii w tym zakresie	Głosowanie jawne Wzór uchwały
Przekazanie samorządowi województwa zakresu zmian	Biuro LGD	Przygotowanie pisma	Wzór pisma
	Prezes Zarządu	Podpisanie pisma	

Rozdział VIII Plan działania

Realizacja działań w ramach LSR została zaplanowana w kontekście następujących kluczowych etapów:

- **1 etap:** do 31.12.2024r.
- **2 etap:** do 31.12.2025r.
- **3 etap:** do 31.12.2026r.
- **4 etap:** do 31.12.2027r.
- **5 etap:** do 31.12.2028r.
- **6 etap:** do 31.12.2029r.

Podział na poszczególne etapy wynika z wymogów unijnych nowej perspektywy finansowej na lata 2023-2027, wyznaczenie celów, wskaźników przedsięwzięć, wskaźników produktu i rezultatu i powiązanie wyników z finansowymi karami i nagrodami (tzw. ramy wykonania). Szczegółowa informacja o planie działania LSR obejmująca harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników LSR znajduje się w **tabeli nr2 (Załączniki do LSR)**.

Większość operacji planowanych do realizacji, została zaplanowana od 1 do 5 etapu w sposób umożliwiający minimalizowanie ryzyk związanych z osiągnięciem wskaźników przyjętych jako miary sukcesu jej wdrażania. Przewiduje się jednak zwiększoną intensywność w I, II i III etapie wdrażania LSR. Wzrost wydatkowania środków będzie wprost proporcjonalnie oddziaływać na wskaźniki LSR. Odsetek projektów rozliczonych powodować będzie poprawę wykonania założonych wskaźników zarówno na poziomie przedsięwzięć jak i celów szczegółowych. Harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu oraz realizacji budżetu LSR jest ustalony racjonalnie. Przedsięwzięciom przypisano wskaźniki adekwatne do typu przedsięwzięć oraz do zakresu planowanego wsparcia, których osiągnięcie dla odpowiednich celów bezpośrednio zapewniają kryteria wyboru.

W większości przypadków planuje się osiągnięcie poziomu, co najmniej 50% każdego ze wskaźników produktu, który został przewidziany do realizacji w latach 2024-2026. LGD planuje również wykorzystanie 37% środków finansowych na realizację LSR w zakresie utworzenia miejsc pracy.

Harmonogram planowanych naborów wniosków o udzielenie wsparcia na wdrażanie operacji w ramach LSR kierowanego przez społeczność

Rok naboru	Fundusz / zakres tematyczny	
	EFROW	Środki zewnętrzne
2024	- Przygotowanie projektu partnerskiego - P.1.7. Przygotowanie i nawiązanie współpracy z podmiotem partnerskim – 12 365 euro - Projekt grantowy - P.2.1 Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i sportowej – 107 526 euro - Projekt grantowy - P.2.3 Przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi – 8 602 euro	
2025	- Projekt partnerski - P.1.6 Podnoszenie świadomości o przedsiębiorczości innowacyjnej z wykorzystaniem elementów ekologii – 25806 euro - konkurs - P.1.1 Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwój działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii – 161 290 euro - konkurs - P.1.2 Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii – 161 290 euro	konkurs - P.2.5 Integracja seniorów i osób młodych – 6 451 euro

	<p>- Projekt grantowy - P.1.4 Modernizacja obiektów świetlicowych ukierunkowanych na odnawialne źródła energii – 107 526 euro</p> <p>- Projekt grantowy - P.2.1 Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i sportowej – 107 526 euro</p>	
2026	<p>- konkurs - P.1.3 Zagrody edukacyjne jako rozwój przedsiębiorczości dla gospodarstw rolnych – 43 010 euro</p> <p>- Projekt grantowy - P.1.4 Modernizacja obiektów świetlicowych ukierunkowanych na odnawialne źródła energii – 107 526 euro</p> <p>- Projekt grantowy - P.2.1 Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i sportowej – 64 517 euro</p> <p>- konkurs - P.2.2 Rozwój usług poprzez stworzenie domów seniora, domów opieki dziennej i żłobków – 172 043 euro</p> <p>- Projekt grantowy - P.2.3 Przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi – 8 602 euro</p> <p>- Projekt w partnerstwie - P.2.4 Rozwój kultury regionalnej łączących pokolenia – 25 813 euro</p>	
2027	<p>- konkurs - P.1.1 Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwój działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii – 161 290 euro</p> <p>- konkurs - P.1.2 Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii – 161 290 euro</p> <p>- Projekt grantowy - P.1.4 Modernizacja obiektów świetlicowych ukierunkowanych na odnawialne źródła energii – 107 526 euro</p> <p>- Projekt grantowy - P.2.1 Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i sportowej – 64 517 euro</p>	<p>konkurs - P.2.5 Integracja seniorów i osób młodych – 6 451 euro</p>
2028	<p>- Projekt grantowy - P.1.4 Modernizacja obiektów świetlicowych ukierunkowanych na odnawialne źródła energii – 86 021 euro</p> <p>- Projekt grantowy - P.3.2 Aktywizacja i integracja seniorów i młodego pokolenia – 27 957 euro</p>	
2029	<p>- Projekt grantowy - P.3.2 Aktywizacja i integracja seniorów i młodego pokolenia – 27 957 euro</p>	

Plan działania skupia się także na realizacji Planu komunikacji dlatego w harmonogramie realizacji LSR uwzględniono działania szkoleniowe, warsztatowe, kursy, aktywizację społeczności lokalnej a także animacje w tym seniorów i osób młodych do 25r.ż a także osób o niekorzystnej sytuacji czyli kobiety i osoby poszukujące pracy.

Plan komunikacji

Rok wykonania planu	zakres	Grupy docelowe
2024	<ul style="list-style-type: none">- P.1.5 Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności- P.3.1 Wzrost wiedzy i kompetencji dla przyszłej przedsiębiorczości- P.3.3. Podnoszenie i wiedzy z zakresu wdrażania LSR	<ul style="list-style-type: none">- Osoby fizyczne, stowarzyszenia, przedsiębiorcy- Osoby fizyczne, bezrobotne, kobiety, młodzież do 25 r.ż- Organy LGD i pracownicy biura
2026	<ul style="list-style-type: none">- P.2.6 Animacje dla seniorów – organizacja czasu wolnego	<ul style="list-style-type: none">- Stowarzyszenia, seniorzy, kobiety
2027	<ul style="list-style-type: none">- P.3.3. Podnoszenie i wiedzy z zakresu wdrażania LSR	<ul style="list-style-type: none">- Organy LGD i pracownicy biura

Rozdział IX Plan finansowy

Budżet Lokalnej Grupy Działania zapewni realizację zaplanowanych działań zawartych w Lokalnej Strategii Rozwoju. LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” obejmuje swoją Lokalną Strategią Rozwoju obszar z liczbą mieszkańców wynoszącą **56 268** i na Wdrażanie LSR może się ubiegać o przyznanie środków w wysokości **1 750 000 euro**. Na Zarządzanie **412 500 euro**.

W ramach Lokalnej Strategii Rozwoju wyżej wymieniony budżet wdrożony zostanie na podstawie trzech wytyczonych celów ogólnych i odnoszących się do nich przedsięwzięć w latach 2024- 2029.

Koszty na Wdrażanie LSR łącznie wynoszą 1 801 611 euro

Koszty na Zarządzanie LSR 360 889 euro

Cel	Budżet łącznie w euro PS WPR	Budżet z Wdrażania LSR w euro PS WPR	Budżet z Zarządzania w euro PS WPR	Budżet ze środków zewnętrznych
I Rozwój zielonej gospodarki i innowacji	1 145 692	1 134 940	10 752	
II Działania na rzecz włączenia społecznego	565 597	559 146	6451	12 903
III Podnoszenie wiedzy i kompetencji	90 322	55 914	34 408	
RAZEM	1 801 611	1 750 000	51 611	12 903

W ramach przedstawionego budżetu koszty kształtują się następująco:

- na tworzenie miejsc pracy 645 160 euro
- na zagrody edukacyjne 43 010 euro
- na konkurs na dom seniora i żłobki 172 043
- na projekty grantowe 825 803
- na projekt w partnerstwie 25 813
- na projekt partnerski z LGD zagraniczną i na przygotowanie 38 171
- w ramach Planu komunikacji 51 611
- na projekty ze źródeł zewnętrznych 12 903

Źródła finansowania i plan działania są w bezpośredni sposób powiązany z celami i przedsięwzięciami

Dokładne uporządkowanie budżetu na poszczególne przedsięwzięcia zostało przedstawione w rozdziale VI Cele i wskaźniki.

Wszystkie wskazane kwoty przedstawione są w wartościach EURO.

Cel II przedsięwzięcie P.2.5 Integracja seniorów i osób młodych pokryta zostanie ze środków zewnętrznych. Planuje się realizację dwóch projektów z Fundacji BGK – program Generacja 60, to działanie skierowane jest do podmiotów, które chcą zorganizować działania dla osób 60+ i z fundacji PZU – Fundacja PZU z kulturą dla dzieci i młodzieży.

Rozdział X Monitoring i ewaluacja

Procesy monitoringu i ewaluacji są względem siebie niezależne, choć pozostają w ścisłym związku, gdyż dotyczą tych samych zagadnień. Monitoring i ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju są kluczowymi elementami skutecznego procesu jej wdrażania, zapewniającymi pozyskanie informacji na temat postępów prowadzonych działań, w głównej mierze w kontekście realizacji przyjętych celów strategicznych i operacyjnych. Stanowią równocześnie narzędzia kontroli i oceny umożliwiające korektę nieprawidłowości w procesie wdrażania LSR i funkcjonowania LGD, poprzez wprowadzenie niezbędnych modyfikacji i uaktualnień przy realizacji opracowanej strategii.

Monitoring realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” stanowi równoległy do jej wdrażania, ciągły i rutynowy proces wymagający zbierania i analizy danych oraz raportowania wyników w określonych przedziałach czasowych. Dla sprawnej jego realizacji, przyjmuje się, iż proces monitorowania, z uwagi na charakter prowadzonych działań, w sposób ciągły i na bieżąco, prowadzony będzie przez biuro LGD. W odstępach półrocznych pracownicy biura sporządzać będą pisemne sprawozdania z realizacji LSR, analizowane i zatwierdzane następnie przez Zarząd. Treść sprawozdań, zgodnie z zasadą jawności działania LGD, będzie podawana do wiadomości publicznej za pośrednictwem strony internetowej Stowarzyszenia.

Organem odpowiedzialnym za przeprowadzenie ewaluacji będzie Zarząd, uprawniony do zlecenia jej wykonania ekspertom zewnętrznym. Podobnie, jak w przypadku monitoringu, uzyskane wyniki prezentowane będą w formie raportu z badania ewaluacyjnego, upubliczniane za pośrednictwem strony www LGD.

Szczegółowy opis procesu ewaluacji:			
Elementy podlegających ewaluacji:	Czas w jakim zostanie przeprowadzona ewaluacja:	Sposób wykorzystania wyników z ewaluacji:	Podmioty dokonujące ewaluacji:
Przedsięwzięcie P.1.1	IV kwartał 2025 roku IV kwartał 2027 roku	Do monitorowania realizacji kamieni milowych	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.1.2	IV kwartał 2025 roku IV kwartał 2027 roku	Do monitorowania realizacji kamieni milowych	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.1.3	IV kwartał 2026 roku	Do monitorowania realizacji kamieni milowych	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.1.4	IV kwartał 2025 roku IV kwartał 2026 roku IV kwartał 2027 roku IV kwartał 2028 roku	Do monitorowania realizacji kamieni milowych	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.1.5	IV kwartał 2024 roku	Do monitorowania realizacji kamieni milowych	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.1.6	IV kwartał 2025 roku	Do monitorowania realizacji kamieni milowych	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.1.7	IV kwartał 2024 roku	Do monitorowania realizacji kamieni milowych	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.2.1	IV kwartał 2024 roku IV kwartał 2025 roku IV kwartał 2026 roku	Do monitorowania realizacji kamieni milowych	Zewnętrzne

	IV kwartał 2027 roku		
Przedsięwzięcie P.2.2	IV kwartał 2026 roku	Do monitorowania realizacji kamieni milowych	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.2.3	IV kwartał 2024 roku IV kwartał 2026 roku	Do monitorowania realizacji kamieni milowych	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.2.4	IV kwartał 2026 roku	Do monitorowania realizacji kamieni milowych	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.2.5	IV kwartał 2026 roku	Do monitorowania realizacji kamieni milowych	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.3.1	IV kwartał 2024 roku	Do monitorowania realizacji kamieni milowych	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.3.2	IV kwartał 2029 roku	Do monitorowania realizacji kamieni milowych	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.3.3	IV kwartał 2024 roku IV kwartał 2027 roku	Do monitorowania realizacji kamieni milowych	Zewnętrzne

Szczegółowy opis procesu monitorowania:				
Elementy podlegających monitorowaniu:	Opis sposobu pozyskiwania danych:	Czas i okres pomiaru:	Sposób wykorzystywania analizy danych monitoringowych:	Podmioty dokonujące monitoringu:
Przedsięwzięcie P.1.1	ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne sprawozdania z realizacji LSR wnioski o płatność sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy sprawozdania z działalności organu decyzyjnego	I kwartał 2026 roku I kwartał 2028 roku	stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów, projekty grantowe, projekty współpracy	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.1.2	ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne sprawozdania z realizacji LSR wnioski o płatność sprawozdania z naborów	I kwartał 2026 roku I kwartał 2028 roku	stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów,	Zewnętrzne

	wniosek o przyznanie pomocy sprawozdania z działalności organu decyzyjnego		projekty grantowe, projekty współpracy	
Przedsięwzięcie P.1.3	ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne sprawozdania z realizacji LSR wnioski o płatność sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy sprawozdania z działalności organu decyzyjnego	I kwartał 2027 roku	stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów, projekty grantowe, projekty współpracy	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.1.4	ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne sprawozdania z realizacji LSR wnioski o płatność sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy sprawozdania z działalności organu decyzyjnego	I kwartał 2026 roku I kwartał 2027 roku I kwartał 2028 roku I kwartał 2029 roku	stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów, projekty grantowe, projekty współpracy	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.1.5	ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne sprawozdania z realizacji LSR wnioski o płatność sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy sprawozdania z działalności organu decyzyjnego	I kwartał 2025 roku	stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów, projekty grantowe, projekty współpracy	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.1.6	ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne sprawozdania z realizacji LSR wnioski o płatność sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy	I kwartał 2026 roku	stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów, projekty grantowe, projekty współpracy	Zewnętrzne

	sprawozdania z działalności organu decyzyjnego			
Przedsięwzięcie P.1.7	ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne sprawozdania z realizacji LSR wnioski o płatność sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy sprawozdania z działalności organu decyzyjnego	I kwartał 2025 roku	stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów, projekty grantowe, projekty współpracy	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.2.1	ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne sprawozdania z realizacji LSR wnioski o płatność sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy sprawozdania z działalności organu decyzyjnego	I kwartał 2025 roku I kwartał 2026 roku I kwartał 2027 roku I kwartał 2028 roku	stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów, projekty grantowe, projekty współpracy	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.2.2	ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne sprawozdania z realizacji LSR wnioski o płatność sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy sprawozdania z działalności organu decyzyjnego	I kwartał 2027 roku	stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów, projekty grantowe, projekty współpracy	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.2.3	ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne sprawozdania z realizacji LSR wnioski o płatność sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy sprawozdania z działalności organu decyzyjnego	I kwartał 2025 roku I kwartał 2027 roku	stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów, projekty grantowe, projekty współpracy	Zewnętrzne

Przedsięwzięcie P.2.4	ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne sprawozdania z realizacji LSR wnioski o płatność sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy sprawozdania z działalności organu decyzyjnego	I kwartał 2027 roku	stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów, projekty grantowe, projekty współpracy	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.2.5	ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne sprawozdania z realizacji LSR wnioski o płatność sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy sprawozdania z działalności organu decyzyjnego	I kwartał 2027 roku	stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów, projekty grantowe, projekty współpracy	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.3.1	ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne sprawozdania z realizacji LSR wnioski o płatność sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy sprawozdania z działalności organu decyzyjnego	I kwartał 2025 roku	stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów, projekty grantowe, projekty współpracy	Zewnętrzne
Przedsięwzięcie P.3.2	ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne sprawozdania z realizacji LSR wnioski o płatność sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy sprawozdania z działalności organu decyzyjnego	I kwartał 2030 roku	stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów, projekty grantowe, projekty współpracy	Zewnętrzne

Przedsięwzięcie P.3.3	ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne sprawozdania z realizacji LSR wnioski o płatność sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy sprawozdania z działalności organu decyzyjnego	I kwartał 2025 roku I kwartał 2028 roku	stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów, projekty grantowe, projekty współpracy	Zewnętrzne
-----------------------	--	--	---	------------

Wykaz wykorzystanej literatury

Analizie poddane została grupa dokumentów: akty prawne, legislacja unijna i krajowa, dokumenty programowe, dokumenty strategiczne, wytyczne, opracowania naukowe oraz ewaluacje i raporty dotyczące przedmiotu działania LSR i wdrożenia LSR:

Akty prawne:

- 1) Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz.U. z 2015 r. poz. 378)
- 2) rozporządzenie 2021/1060 - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159);

Dokumenty programowe:

- 1) Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
- 2) Regulamin konkursu na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez Społeczność

Dokumenty strategiczne:

1. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027;
2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
3. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030;
4. Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030;
5. Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego;
6. Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027;
7. Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności;
8. Dokumenty strategiczne na poziomie lokalnym:
 - Strategia Rozwoju Powiatu Sieradzkiego na lata 2016-2023;
 - Strategia Rozwoju Gminy Wieluń 2025;
 - Strategia Rozwoju Gminy Brąszewice na lata 2022-2030;
 - Strategia Rozwoju Gminy Czarnożyły na lata 2021-2027;
 - Strategia Rozwoju Gminy Złoczew na lata 2021-2030;

- Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2021-2030;
- Strategia Rozwoju Gminy Skomlin na lata 2016-2026;
- Strategia Rozwoju Gminy Ostrówek na lata 2023-2030.

Tak jak wykazano na wstępie, w toku partycypacyjnego procesu tworzenia LSR analizie poddano dokumenty różnego rodzaju: dokumenty programowe i strategiczne, ewaluacje, opracowania, raporty, sprawozdania oraz literaturę fachową. Analiza danych będzie kontynuowana na etapie wdrożenia LSR.

Załącznik nr 1

Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.1 Rozwój zielonej gospodarki i innowacji	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.) Termin
322580	P.1.1 Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwój działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii.	przedsiębiorcy	Konkurs – rok 2025 , 2027
322580	P.1.2 Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii.	osoby fizyczne	Konkurs – rok 2025 , 2027
43010	P.1.3 Zagrody edukacyjne jako rozwój przedsiębiorczości dla gospodarstw rolnych	Mieszkańcy gospodarstw rolnych	konkurs – rok 2026
408599	P.1.4 Modernizacja obiektów świetlicowych ukierunkowanych na odnawialne źródła energii	Stowarzyszenia, gminy	Projekt grantowy – rok 2025, 2026, 2027, 2028
10752	P.1.5 Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności	Osoby fizyczne, stowarzyszenia, przedsiębiorcy	Plan komunikacji - szkolenia - rok 2024
25806	P.1.6 Podnoszenie świadomości o przedsiębiorczości innowacyjnej z wykorzystaniem elementów ekologii	Stowarzyszenia	Projekt partnerski z LGD zagraniczną – rok 2025
12365	P.1.7. Przygotowanie i nawiązanie współpracy z podmiotem partnerskim	Stowarzyszenia	Projekt grantowy na przygotowanie projektu partnerskiego – rok 2024
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.2 Działania na rzecz włączenia społecznego	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
344086	P.2.1 Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Stowarzyszenia , gminy	Projekt grantowy – rok 2024, 2025, 2026, 2027
172043	P.2.2 Rozwój usług poprzez stworzenie domów seniora, domów opieki dziennej i żłobków	Gminy, przedsiębiorcy	Konkurs- rok 2026
17204	P.2.3 Przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi	mieszkańcy	Projekt grantowy – rok 2023 , 2026

25813	P.2.4 Rozwój kultury regionalnej łączących pokolenia	Stowarzyszenia	Projekt w partnerstwie – rok 2026
12 903	P.2.5 Integracja seniorów i osób młodych	Stowarzyszenia	konkurs ze środków zewnętrznych - rok 2026
6451	P.2.6 Animacje dla seniorów – organizacja czasu wolnego	Stowarzyszenia, seniorzy, kobiety	Plan komunikacji – animacje – rok 2026
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.3 Podnoszenie wiedzy i kompetencji	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
17204	P.3.1 Wzrost wiedzy i kompetencji dla przyszłej przedsiębiorczości	Osoby fizyczne, bezrobotne, kobiety, młodzież do 25 r.ż	Plan komunikacji – szkolenia i kursy – rok 2024
55914	P.3.2 Aktywizacja i integracja seniorów i młodego pokolenia	Spółeczność lokalna, stowarzyszenia, seniorzy, młodzież do 25 r.ż.	Projekt grantowy – rok 2029
17204	P.3.3. Podnoszenie i wiedzy z zakresu wdrażania LSR	Organy LGD i pracownicy biura	Plan komunikacji - szkolenia – rok 2024, 2027

Załącznik nr. 2

Plan działania

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	
C.1.	Rozwój zielonej gospodarki i innowacji													
Przedsięwzięcie P. 1.1 Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwój działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii.	liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa			5 sztuk	50%			5 sztuk	100%					PS WPR
Przedsięwzięcie P. 1.2 Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej ukierunkowanej na innowacje i odnawialne źródła energii.	liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	5 sztuk		5 sztuk	50%			5 sztuk	100%					PS WPR
Przedsięwzięcie P. 1.3 Zagrody edukacyjne jako rozwój przedsiębiorczości dla gospodarstw rolnych	liczba operacji polegających na rozwoju gospodarstw w rolnych					2 sztuki	100%							PS WPR

Przedsięwzięcie P. 1.4 Modernizacja obiektów świetlicowych ukierunkowanych na odnawialne źródła energii	liczba zmodernizowanych obiektów świetlicowych ukierunkowane na ochronę środowiska i innowacje			10 sztuk	26,31%	10 sztuk	52,63%	10 sztuk	78,94	8 sztuk	100%			PS WPR
Przedsięwzięcie P. 1.5 Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności	liczba szkoleń w dziedzinie świadomości ekologicznej społeczności	10 sztuk	100%											PS WPR
Przedsięwzięcie P. 1.6 Podnoszenie świadomości o przedsiębiorczości innowacyjnej z wykorzystaniem elementów ekologii	liczba projektów partnerskich z partnerem zagranicznym			1 sztuka	100%									PS WPR
Przedsięwzięcie P. 1.7 Przygotowanie i nawiązanie współpracy z podmiotem partnerskim	liczba operacji ukierunkowana na przygotowanie projektu partnerskiego	1 sztuka	100%											PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.1(1)	Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich	-	-	liczba utworzonych miejsc pracy - 5	-	-	-	liczba utworzonych miejsc pracy - 5	-	-	-	-	-	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.1(2)	Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich	-	-	liczba utworzonych miejsc pracy - 5	-	-	-	liczba utworzonych miejsc pracy - 5	-	-	-	-	-	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.1(3)	Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom	-	-			Liczba osób - 2	-		-		-		-	PS WPR

Wskaźnik rezultatu W.1.1(4)	Odnawialna energia pochodząca z rolnictwa i leśnictwa oraz innych źródeł odnawialnych		-	Megawat - 0,01	-	Megawat - 0,01	-	Megawat - 0,01	-	Megawat - 0,008	-	-	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.1(5)	Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom	Liczba osób - 150	-		-		-		-		-	-	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.1(6)	Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom		-	Liczba osób - 40	-		-		-		-	-	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.1(7)	Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom	Liczba osób - 10	-		-		-		-		-	-	PS WPR

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.2.	Działania na rzecz włączenia społecznego													
Przedsięwzięcie P.2.1 Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	liczba zmodernizowanych miejsc rekreacyjnych i sportowych	10 sztuk	31,25%	10 sztuk	62,50%	6 sztuk	81,25	6 sztuk	100%					PS WPR
Przedsięwzięcie P.2.2 Rozwój usług poprzez stworzenie domów seniora, domów opieki dziennej i żłobków	liczba stworzonych obiektów dla osób starszych i młodych					2 sztuki	100%							PS WPR
Przedsięwzięcie P.2.3 Przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi	liczba wspieranych strategii inteligentnych WSi	10 sztuk	50%			10 sztuk	100%							PS WPR
Przedsięwzięcie P.2.4 Rozwój kultury regionalnej łączących pokolenia	ilość operacji związanych z wydarzeniami łączącymi pokolenia					1 sztuka	100%							PS WPR
Przedsięwzięcie P.2.6 Animacje dla seniorów – organizacja czasu wolnego	liczba zorganizowanych animacji					10 sztuk	100%							PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.2(1)	łączenie obszarów wiejskich w Europie	Liczba osób - 40	-	Liczba osób - 40	-	Liczba osób - 30	-	Liczba osób - 30	-	-	-	-	-	PS WPR

Wskaźnik rezultatu W.1.2(2)	Łączenie obszarów wiejskich w Europie	-	-	Liczba osób - 80	-	-	-	-	-	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.2(3)	Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej	Liczba strategii - 10	-	-	Liczba strategii - 10	-	-	-	-	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.2(4)	Promowanie włączenia społecznego	-	-	Liczba osób - 50	-	-	-	-	-	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.2(5)	Promowanie włączenia społecznego	-	-	Liczba osób - 100	-	-	-	-	-	PS WPR

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.3.	3 Podnoszenie wiedzy i kompetencji													
Przedsięwzięcie P.3.1 Wzrost wiedzy i kompetencji dla przyszłej przedsiębiorczości	liczba zorganizowanych szkoleń i kursów	25 sztuk	100%											PS WPR
Przedsięwzięcie P.3.2 Aktywizacja i integracja seniorów i młodego pokolenia	ilość zorganizowanych i przeprowadzonych warsztatów aktywizujących społeczność lokalną											20 sztuk	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.3.3. Podnoszenie i wdrożenie wiedzy z zakresu wdrażania LSR	liczba zorganizowanych szkoleń dla organów i biur LGD	1 sztuka	50%					1 sztuka	100%					PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.3(1)	Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i	Liczba osób - 100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	PS WPR

	innowacjom													
Wskaźnik rezultatu W.1.3(2)	Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom		-		-		-		-		-	Liczba osób - 300	-	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.3(3)	Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom	Liczba osób - 33	-		-		-	Liczba osób - 33	-		-		-	PS WPR

Załącznik nr 3

Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	1 750 000			1 750 000
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	412 500			412 500
Razem	2 162 500			2 162 500

* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.

** W wierszu odpowiadającemu danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić „0”.

Załącznik nr 4

Plan wykorzystania budżetu LSR

fundusz	środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFROW	165051	9,16	563438	40,43	213981	52,31	213981	64,18	503225	92,12	113978	98,44	27957	100
EFS+														
EFRR														
RAZEM	165051	9,16	563438	40,43	213981	52,31	213981	64,18	503225	92,12	113978	98,44	27957	100